

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

W. Smouter, Breukelen

Normen en buitenlanders

Het was maar een terloopse opmerking van VVD-voorman Bolkestein: hij vond dat in het beginselprogramma van de VVD weer moest worden opgenomen, dat „de Nederlandse samenleving wordt gedragen door de geest van het christendom en het humanisme”. Maar het lijkt achteraf wel alsof hij een steen in de vijver gooide, gezien de vele reacties. Aan de ene kant is wat hij zegt gewoon waar en aan de andere kant roept het ook weer veel vragen op. Wat die waarheid betreft: voor de verklaring van onze opvattingen over een rechtsstaat kom je inderdaad terecht bij christendom en humanisme als de wortels van onze cultuur. Dat laat ik nu verder even liggen. Want ik wil twee bezwaren tegen Bolkesteins verhaal bespreken. In de eerste plaats: wat moet je met zijn pleidooi voor christelijke waarden als hij erbij zegt, persoonlijk niet te geloven? En ten tweede: dient zijn verhaal misschien om andere culturen buiten de deur te houden?

Een vaas snijbloemen

Wat het eerste punt betreft: kunnen christelijke waarden iets betekenen voor een ongelovige samenleving? Tot op zekere hoogte, denk ik. Wanneer een samenleving als geheel uit overtuiging vasthoudt aan bepaalde normen, dan kan het wel lijden dat er in die samenleving ook mensen zijn, die deze overtuiging niet hebben, maar er toch bij horen. Of ze zullen zich aanpassen, of ze zullen er soms tegenin gaan maar toch moeten erkennen dat deze normen nu eenmaal gelden. Problemen krijg je pas echt, wanneer de meerderheid van onze samenleving persoonlijk geen christelijke overtuiging meer heeft. Dan worden de waarden waarop onze samenleving is gebouwd, niet meer gedragen door een christelijke overtuiging. Er zijn nog wel beginselen, maar ze worden niet meer gevoed. Onze samenleving lijkt op een bos snijbloemen, die wel mooi zijn, maar gedoemd om te verwelken. Zo konden de waarden van het evangelie het best langer uithouden dan het geloof in de waarheid van het evangelie. Opvoeding werkt lang door en bloemen verwelken niet meteen. Maar is het probleem niet, dat hier een einde aan begint te komen? Dan helpt het pleidooi van Bolkestein niet om weer te gaan [praten] over de

christelijke basis. En trouwens ook de oproep van Hirsch Ballin destijds niet om weer te gaan [preken] over normen en waarden. Bolkestein wil de bloemen in de vaas nog eens schikken en Hirsch Ballin wilde ze water geven, maar ze verdorren toch als ze geen wortels hebben.

De anderen eruit?

Het andere bezwaar tegen de opmerkingen van Bolkestein was dat hij de schijn wekte, hierover te beginnen omdat hij een argument zocht om mensen van andere culturen uit Nederland te weren. Zo van: geen christelijke waarden in je historische achtergrond? Dan hoor je hier niet. Bolkestein heeft deze bedoeling stellig ontkend en ik zie geen reden om hem niet te geloven. Maar het is wel schaatsen op dun ijs. In een debat met Meindert Leerling van de RPF zag ik Janmaat met een brede grijns exact het verhaal van Bolkestein citeren: onze cultuur is gebouwd op de waarden van christendom en humanisme. Alleen zegt hij er dan nog even bij, dat je asielzoekers uit andere landen dus niet moet toelaten. En, voegde hij er nog aan toe aan het adres van de RPF: als u maar weet dat uw eigen achterban er precies zo over denkt. En dat was een ellendige dolkstoot. Niet dat het helemaal waar is. De achterban steunt de evenwichtige benadering van de partij, die neerkomt op: vluchtelingen zoveel mogelijk helpen in de eigen regio en daarom de ontwikkelingshulp fors verhogen. Maar tegelijk écht ruimte maken voor mensen die echt vervolgd worden, niet in de eigen regio terecht kunnen en dus ook hier asiel zoeken. En toch, ik heb de indruk, dat er bij ons onderhuids veel aversie tegen buitenlanders is. Niet in extreme vormen, want we zijn nette mensen. En niet in boek of geschrift, want we blijven nette mensen. Maar ik schrok toch flink over de geluiden uit de zaal op een studievond over allochtonen. „Je hebt nu eenmaal wolven en schapen en we moeten de wolven niet binnenhalen”. Ik begrijp wel iets van die zorg, want je ziet moreel verval en weet ik wat om je heen. Het christendom is al in de min en als er dan ook nog stromen islamieten bijkomen... Allemaal waar. Het punt is alleen: de wolven komen niet uit het buitenland. Het zijn Hilversum en RTL die ons overspoelen met

normeloosheid en wij kijken ernaar. Het zijn onze eigen Hollandse kerken die niet meer trouw zijn in het luisteren naar Gods woord en voor wie er dus geen dageraad is. Het zijn onze eigen parlementariërs, die scholen met een consequent christelijk beleid in de verdachtenbank plaatsen. En je ziet juist islamieten die hun kinderen liefst naar een reformatische school sturen en Turken die zich wezenloos ergeren aan de vrijheden hier. Niet dat er geen wantoestanden zijn en dat er geen overlast is. Laat het maar fors aangepakt worden. Maar wel één ding: juist christenen moeten beseffen, dat het moreel verval niet uit het buitenland komt, maar uit het hart van onze eigen cultuur die niet meer gelooft in de waarden waarop ze gebouwd is.

38e jaargang – nr. 8
22 april 1994

In dit nummer

- 143 R.R. Ganzevoort
Pasen - spanning tussen
schijn en werkelijkheid (2)
- 144 H. de Jong
Bolkestein en de kerken
- 146 Marjon Busstra
65 is een brug te ver
- 147 H. Algra
Wat je ziet, onthoud je beter

Register 1993
- 149 H. Algra
Wat betekent Pasen
eigenlijk...?
- 150 P.J. van Kampen
Georgië, een (bijna)
vergeten land (1)



Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 05130-20476
Telefax: idem.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 01803-20205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 52,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 60 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Help de Broederschap in Roemenië

Inleiding

Met de reformatische kerken in Roemenië bestaan reeds eeuwen lang zeer goede contacten vanuit dezelfde kerken in Nederland. In de laatste decennia zijn de banden tussen beide groepen kerken nog inniger geworden. Dit was het gevolg van de communistische overheersing van het gehele Roemeense volk. In het bijzonder hadden de leden van de gereformeerde kerken hiervan te lijden, omdat zij niet alleen *als gereformeerden* een aparte positie binnen de Roemeense samenleving hebben, maar ook omdat zij tot een *Hongaarse minderheid* behoren in Roemenië.

Tegelijk met de alleen-heerschappij van de communisten, is het nationalisme of beter gezegd het 'roemenisme' aangewakkerd in de jaren voor 1990.

Vanaf 1990 hebben velen in Roemenië gedacht, dat alle slechte tijden voorbij waren. Men zou vrij zijn, het land zou democratisch worden en men zou het vooral materieel veel beter krijgen. Helaas is er nu in 1994 niet veel van uitgekomen. Wanneer men kijkt naar de economische situatie, dan leven veel Roemenen in *grote armoede* en is er van een noodzakelijke opbouw van het land nog niet veel te zien. Ook niet van een verbetering van structuren in de samenleving. Nu blijkt heel duidelijk dat de kerk in Roemenië, vanuit deze algemene slechte situatie, veel

verwacht van de broederschap in het buitenland.

Broeder-/zustergemeente

Veel gemeenten en particulieren in Nederland onderhouden al nieuwe of reeds jaren bestaande contacten, die in veel gevallen leiden tot geestelijke en materiële hulp.

Uit de kring van deze hulpverleners is de vraag naar voren gekomen een overzicht te maken van de contacten die er zijn Roemenië-Nederland vise versa. Uitgaande van de Stichting Steun Buitenlandse Christenen in Den Haag is een Coördinatie-Commissie gevormd, die het gehele contactenpatroon in kaart probeert te brengen. Sinds de anderhalf jaar dat deze commissie aan het werk is, komt naar voren dat nog *meer Hongaarse gemeenten in Roemenië bijzonder graag contacten willen opbouwen met gemeenten in Nederland*.

U kunt bij ons terecht voor gegevens en per omgaande willen wij u informatie geven op welke manier en met wie u eventueel een contact kunt beginnen. De broeders en zusters in Roemenië zullen u dankbaar zijn voor uw initiatief!

Uw reactie is welkom op het adres: Prof. Einthovenstraat 10, 7316 LX Apeldoorn, tel. 055-211624.

Namens de Coördinatie-Commissie S.B.C., C.H. Rijken-van Olst.

ngj

STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK



Jeugddag 1994

Op Hemelvaartsdag is het weer zover: de NGJ-jeugddag. De dag dat Nederlands Gereformeerde Jongeren samenkomen om te zingen, naar Gods Woord te luisteren en elkaar te ontmoeten.

De dag heeft dit jaar het thema

'Geloof in uitvoering'

meegekregen. Ds. R. Ganzevoort uit Doorn zal hierover spreken. We zullen veel zingen onder het motto 'Toewijding'. Verder sluiten we de spaaractie 'Redt de Malto-kinderen' af (Nog niets gedaan? Zet dan snel iets op touw!) en er wordt een nieuwe actie gelanceerd. Verder zijn er tijdens de dag workshops met o.a. muziek, toneel en film.

Je merkt het: er is genoeg om voor naar Ede te komen. Alles nog even op een rij:

NGJ-jeugddag

Hemelvaartsdag 12 mei a.s.

Aanvang: 10.30 uur

Christelijk Streeklyceum

Bovenbuurtweg 1, Ede



R.R. Ganzevoort, Doorn

Pasen – spanning tussen schijn en werkelijkheid (2)

Vorige keer zijn we begonnen na te denken over de paradoxen van de lijdensstijd. Tussen alle oneerlijke aanklachten en schijnprocessen door wordt de werkelijkheid ongewild zichtbaar: Jezus is Koning. Die lijn trekken we nog verder door naar de dood en opstanding van de Here Jezus.

Werkelijkheid

Jezus sterft. Op de SCHEDELplaats. Kan het dodelijker? Kan een sprookje definitiever eindigen? Kan het ideaal van een nieuwe tijd voor het volk grondiger worden afgebroken? Toch is ook het einde weer schijn, hoezeer ook de dood werkelijkheid is. Dat blijkt om te beginnen uit de reacties van de omstanders. De hoofdmans zien iets van de kern: Werkelijk, een rechtvaardig mens (Luc 23:47). De menigte ziet alleen de werkelijkheid van de dood (Luc 23:48) En zijn bekenden en volgelingen zien het alleen van een afstand aan (Luc 23:49) Zo wordt in deze serie van reacties pijnlijk duidelijk dat ook de rollen worden omgekeerd. De gelovigen worden mensen, de heidenen raakt onder de indruk. Als Jezus sterft wordt het donker. Mid-den op de dag. Het is niet om aan te zien, en God sluit de ogen (Luc 23:44, vgl Mat 27:46). Zo breekt de duisternis door de dag heen, net zoals 33 jaar eerder het licht door de nacht was heen gebroken (Luc 2:9). Jezus' dood is even ongewoon als zijn geboorte. In dat spel van clair-obscur wordt duidelijk dat er een oordeel aan de dag treedt. In dat oordeel wordt het kosmische evenwicht verstoord doordat God zich terug trekt. Daarom moet ook het scheuren van het voorhangsel niet alleen positief worden uitgelegd als de open toegang tot het heilige der heiligen. Het is ook het oordeel van God, dat Hij zich terug trekt uit de tempel en die ontheiligt. De duisternis is een oordeelsteken, maar in dat oordeel wordt de redding geopenbaard. Opnieuw komen we bij de paradox van Pasen, die pas verstaanbaar wordt als je door de schijn heen prikt. Het oordeel dat God hier voltrekt is de vrijspraak voor velen. De volstrekt onterechte dood van Jezus is het volstrekt onverdiende leven van ons. Daarom moet op die eerste Paasmorgen de levende niet bij de doden gezocht worden, omdat Hij vanuit de dood ons het leven geeft. Wie zo de tegenstellingen van Pasen gaat herkennen, die ziet ook onmiddellijk de lijn naar Kerst. Ten diepste is Kerst, hoe werelds het ook geworden is, net zo'n feest van schijn en werkelijkheid. Het schijnt te gaan om een weerloze lieve baby, maar het gaat in werkelijkheid om de grote God van hemel en aarde. Zoals bij Pasen die grote God een dode man lijkt. Zowel Kerst als Pasen lijken te bewijzen dat Jezus ook **alleen maar** een mens was.

Voor wie scherper kijkt ligt juist in de tegenstellingen het bewijs dat Jezus God is (vgl Gezang 139).

Schijn?

Rond het Paas-gebeuren zelf zien we in de lijn van het voorgaande de spanning tussen schijn en werkelijkheid toenemen. Zo is het om te beginnen opvallend dat er van het centrale gebeuren in de heilsgeschiedenis geen ooggetuigen zijn. Dit kan overigens als een sterk argument worden aangevoerd voor de historische feitelijkheid van de opwekking van Jezus Christus. Wanneer namelijk – zoals sommigen ons willen doen geloven – het Paasgebeuren niet meer zou zijn dan een verhaal dat voort komt uit de vrome wens van de leerlingen, die niet konden accepteren dat hun Heer dood was, dan zouden de verhalen heel wat overtuigender zijn geweest. Juist het feit dat de Bijbel ons in het ongewisse laat over het hoe van de opwekking, en dat er niemand heeft gezien dat het gebeurde, juist dat feit maakt de beschrijving betrouwbaar. Zo is de schijnbare onzekerheid van de tekst een argument voor de werkelijkheid (maar ook dat is weer een paradox). De wrange omkeringen, die steeds het verhaal bepalen, zien we ook op de sabbat, waar de discipelen rusten naar het gebod, terwijl de trouwe wetsdienaren druk bezig zijn om een wacht bij het graf te regelen (Luc 23:56b, Mat 27:62-66). Waar de aanklacht tegen Jezus telkens is dat Hij zich – met zijn leerlingen – niet aan de wet houdt, daar blijkt uiteindelijk dat het juist de aanklagers zijn die de wet overtreden. En zo gaat het door. Want als de vrouwen bij het graf komen blijken steeds de zaken te worden omgekeerd. Ze zoeken een dode, maar vinden een levende. De wachters daarentegen worden als doden door de schrik van het gebeuren (Mat 28:4). Het is de levende zelf die de zaken omkeert. Het ware leven is niet het aardse leven, maar het leven vanuit de eeuwigheid. Zo is Hij de levende, al is Hij gedood, terwijl de verantwoordelijken voor zijn dood zelf – al leven ze – dood zijn. Ziende blind, en levend dood. Door de opstanding van de Here Jezus is niet alleen de dood overwonnen, ook het leven is radicaal veranderd. Zo kan het gebeuren dat het vrouwen zijn die het evangelie mogen uitdragen, die priesters van de verzoening en profeten, boodschappers van het heil worden. Zo kan de dwaasheid van de wereld Gods wijsheid uitdragen (Luc 24:11). Zo kan het gebeuren dat de gelovigen het niet geloven. Bij de verschijningen van de Here Jezus wordt dat alleen maar duidelijker. De leerlingen die naar Emmaüs reizen zijn verblind door hun verdriet en herkennen Hem

niet, ook al wisten ze al van de opstanding af (Luc 24:16,22-24). Zijn gezicht wordt niet herkend, zijn woorden worden niet herkend, en Hij doet alsof (schijn!) Hij verder wil gaan (Luc 24:28). Pas bij de zegen en het breken van het brood wordt Hij herkend, maar dan is Hij ook direct verdwenen (Luc 24:31). Wanneer daarna de leerlingen bij elkaar komen (inclusief de Emmaüsgangers), dan delen ze met elkaar de ervaringen van Jezus' verschijningen. Vol geloof en blijdschap omdat de Heer is opgestaan. Als Hij echter zelf in hun midden staat is de herkenning weer verdwenen en zien ze spoken (in elk geval: dat denken ze te zien, Luc 24:36). Jezus moet ze bewijzen dat Hij werkelijk vlees en bloed is, en Hij laat ze voelen dat Hij het is en zien dat Hij eet (Luc 24:39,43). Zo concreet lichamenlijk is Hij opgestaan. Tegelijk echter kan Hij plotseling verschijnen en verdwijnen (Luc 24:31,36). De menselijke logica klopt niet meer met de feiten van Jezus opstanding en met de werkelijkheid van het opgestane lichaam.

Schijnende werkelijkheid

In lijden, sterven en opstaan van de Here Jezus komen we voortdurend een schijnende werkelijkheid tegen. De werkelijkheid lijkt schijn en andersom. Dat brengt de leerlingen aan het twijfelen en maakt de gelovigen tot mensen. Dat feest van de schijnbare tegenstelling werkt door tot op de dag van vandaag. Voor ons blijft het even moeilijk als het toen was voor de leerlingen om te beseffen dat de aanwezigheid van de Here Jezus soms onherkenbaar dichtbij is, dat onze Koning moet lijden, dat de Hemelse Majesteit verborgen blijft achter de duivelse macht van deze wereld. Daarom zijn Goede Vrijdag en Pasen onthullend, openbarend, juist in het verbergen van de Goddelijke werkelijkheid achter de schijn van de wereld. Ze onthullen ons kleingeloof en Gods grootheid, maar ze onthullen het alleen voor wie kijkt met de ogen van een kind, dat ontvankelijk is voor wat God doet. Het lijden, sterven en opstaan van Jezus is een gebeuren waarin voortdurend schijn en werkelijkheid op elkaar botsen. Zo onbegrijpelijk en vol tegenstellingen, dat we de zwartste dag Goede vrijdag noemen. We zien iets gebeuren, maar zien we werkelijk? Of zijn we zo bekend met deze zaken uit het evangelie, dat het ons niet meer verbaast en verwondert. Zijn we niet opnieuw het slachtoffer van gezichtsbedrog, doordat we denken dat we het al gezien hebben? De spanning tussen schijn en werkelijkheid blijft onzichtbaar voor wie alleen theoretische dogma's wil lezen, maar wordt geopenbaard aan een geopend hart. Dan gaat het licht van Gods werkelijkheid schijnen in onze harten.



H. de Jong, Zeist

Bolkestein en de kerken

'Bolkestein en ieder die vandaag in politiek en maatschappij roept om herstel van christelijke normen en waarden, zijn alleen dan geloofwaardig, wanneer zij hun leven geestelijk willen delen met de gemeente en in de bedding van het levende geloof van de gemeente willen staan.'

Ir J. van der Graaf, algemeen sekretaris van de Geref. Bond in de NHK

*Deze uitspraak las ik vanmorgen (woensdag 6 april 1994) in het ND en ik kan me niet be-
dwingen daar even op in te gaan. Is dit waar?
Kan ons christenen van buiten de kerk echt
geen enkele geestelijke waarheid bereiken?
Is dit niet verschrikkelijk arrogant? Klinkt er
vanuit de boezem der kerken niet teveel
baarljke nonsens omhoog dan dat je dit met
droge ogen kunt volhouden? Hebben wij als
christenen dan werkelijk alle waarheid in
pacht? Ik geloof daar niets van. Ik denk nu
even aan het gesprek tussen Abimelech en
Abraham, dat we vinden in Genesis 20. Een
gesprek waarin deze Filistijnse koning van
buiten af dingen tegen Abraham zegt waarop
deze niets terug heeft en waar hij dan ook
beschaamd op zwijgt. Wat oersterk van de
bijbel, vindt u ook niet, om de aartsvader
door zo'n onbesneden heiden de les te laten
lezen! Abimelech heeft namelijk tegenover
Abraham schoon gelijk. God zelf erkent dat.
Dat kan dus. De wereld kan tegenover de
kerk wel degelijk in haar recht staan, onver-
schillig of die wereld daar sympathiek of on-
sympathiek mee aankomt.*

Als we nu eens zonder vooringenomenheid en zonder aanzien des persoons gingen luisteren naar wat Bolkestein tegen de christenen te zeggen heeft, zouden we dan met bepaalde opmerkingen van hem niet onze winst kunnen doen? Die van die christelijke normen en waarden, maar ook wel andere. Als hij bijvoorbeeld van de grote kerken in ons land zegt dat ze in de zeventiger jaren meer met kruisraketten en dat soort politieke zaken in de weer zijn geweest dan met het evangelie en het kruis van Jezus Christus, is dat dan soms niet waar? Ook vandaag de dag is het nog zo dat de kerk zich bij voorkeur sterk maakt in dingen die slechts zijdelings met het geloof te maken hebben en waarvoor je geen gram christelijk geloof nodig hebt om je ervoor in te zetten. Humanisten kunnen en doen dat even goed. Zo hoorden we dezer dagen de sekretaris van de Raad van kerken, ds W. van der Zee, zeggen dat er ten aanzien van het asielvraagstuk geen genuanceerd denken mogelijk is. Nota bene, als het gaat over de vraag wie Jezus Christus is – je mag dat toch rustig een hoofdvraag voor de kerk noemen – is voor hem geen nuance genuanceerd genoeg en is het in zijn omgeving een en al voorzichtige aarzeling wat de klok slaat, maar het asielvraagstuk, waar toch heel duidelijk een politieke kant aan zit die bij de kerk voor een beetje schroom zou moeten zorgen, is iedere nuance uit den boze. Ik vind het ronduit een wel-
daad dat zulke rare uitspraken ook

eens van buiten worden opgemerkt en gekritiseerd. Nu hoor je het ook eens van een ander, zeggen wij kleinere kerken dan.

En is het nu zo gek dat Bolkestein de kerken tegen de invloed van de islam mobiliseert? Je roept dan toch geen geweld tegen de moslims op? Ons geloof is toch een geestelijke zaak? Eerder werk je zo aan een christelijk zelfbewustzijn waar iedereen (ook de moslim) bij gebaat is. Wat is dat toch voor eigenaardigs dat we tegenover de islam onze eigenheid als christenen niet zouden mogen benadrukken? We respekteren dat toch bij de moslims ook, als ze daar frank en vrij mee aankomen? En bij de Joden? Waarom verachten we bij onszelf wat we in de ander respekteren? Is dat respect dan wel zuiver, vraag ik me af. Slechts een kerk die heel goed weet wat ze zelf gelooft en met dat eigen geloof ook blij is, slechts die zal in staat zijn het gesprek met andere geloven aan te gaan, bijvoorbeeld om te overleggen wat we samen kunnen doen. Dan weten namelijk die andere geloven met wie ze te maken hebben, ze hebben mensen met eigenheid tegenover zich, geen drilpuddingen. Anders krijg je toch hetzelfde als wat er zich tussen kerk en synagoge in dit land afspeelt? Dat de kerk in listige formuleringen haar eigenheid, zelfs haar Christusbelijdenis, tegenover de synagoge versluiert en dat dat aan Joodse kant alleen maar argwaan oproept? Gelijk hebben ze!

Ik heb zo het idee dat de kerkelijke leiders vandaag nog steeds in een machtsdenken gevangen zitten. In het omgekeerde van vroeger weliswaar, maar toch. Zij realiseren zich dat de kerken in de afgelopen vijftig jaar heel wat macht hebben verloren. Macht die ze ten onrechte bezaten. Tot zover terecht. Maar nu schijnen ze te denken dat het geloof van het hebben van die onterechte macht de schuld was. En dat ze dus, willen ze niet in de oude fouten van vroeger vervallen, het geloof klein moeten houden. Maar het geloof is toch geen machtsfaktor? Zeker, het is waar dat in de groei van het geloof de verzoeking van de macht meekomt. Dat gevaar te onderkennen is alleen maar goed. Maar de konklusie daaruit is fout. We kunnen toch ook proberen tot een geloofsverlevendiging te komen, zonder in die oude kwaal van de macht te vervallen? Daarvoor kunnen we aansluiting zoeken bij de beste tradities van ons ge-

loof. Om maar gelijk met het mooiste voorbeeld te komen: Christus heeft ook zonder wapens of macht, met zijn blote handen, tegenover Pilatus van de waarheid getuigenis gegeven. Echt en sterk geloof is niet per se aan macht verbonden en tiert zelfs beter zonder dan met.

Bedenk: met onze gezegende scheiding tussen geloof en politiek en tussen kerk en staat zijn wij tegenover de islam in het voordeel. We zullen dat voordeel in de toekomst nog hard nodig hebben om er in onze multikulturele en multireligieuze samenleving wat van te maken. Maar als we doorgaan religie en politiek door elkaar te halen, dan zullen we in een tijd van geloofssterkte anderen verdrukken en in een tijd van geloofszwakte anderen tot verdrukken maken. Het is tegen dat laatste dat Bolkestein ons mijns inziens terecht waarschuwt. Behalve een zekere arrogantie kun je de man een bepaalde moed niet ontzeggen. Ik denk trouwens dat hij de CD meer wind uit de zeilen neemt dan de kerken met hun slappe gepraat doen. Het spijt me daarom dat de heer Van der Graaf met een vroom schijnend argument aan de onbegrijpelijk felle Bolkestein-verguizing meedoet. Verguizing, ja, want men schaamt zich zelfs niet hem een racist te noemen. Dat machtswoord heeft men tegenwoordig trouwens wel bijzonder gauw bij de hand, als het erom gaat moeilijke discussies te ontwijken. Nee, wat mij betreft mag Bolkestein nog wel even doorgaan. En dan hoop ik dat hij ook persoonlijk de christelijke wortels (weer?) opzoekt en er deel aan krijgt, niet maar aan de christelijke waarden waarvan hij het herstel bepleit, maar aan Jezus Christus zelf in wie deze schatten verborgen zijn.

Hier raken we trouwens aan de grens van wat de kerk van mensen als Bolkestein kan leren. Het terrein waarop zij tot oordelen bevoegd zijn, is inderdaad beperkt tot dat van 'normen en waarden', anders gezegd: tot ethiek en moraal. Ook Abimelechs verwijt aan Abraham beweegt zich op dat gebied; Abraham was tegenover hem niet eerlijk geweest. En om de apostel Paulus erbij te halen, die heeft het ergens over een schandelijk gedrag in de gemeente, 'dat zelfs onder de heidenen niet voorkomt' (1 Kor. 5:1). Blijkbaar is hem het oordeel van de buitenwacht van waarde, als het gaat over de handel en wandel van zijn gelovigen. Hij vindt dat mensen, ook al delen



zij het geloof van de gemeente niet, toch in staat zijn te onderscheiden tussen goed en kwaad. Hij hecht daarom ook waarde aan hun goedkeuring. Een ambtsdrager van de gemeente, zegt hij, moet bij de buitenstaanders gunstig bekend staan (I Tim. 3:7). Terecht dit alles, want de kerk heeft op zaken van de moraal beslist niet het alleenrecht.

En ja, dan is er nog een gebied waarop de gemeente goed naar de wereld moet luisteren om verder te komen en dat is dat van de wijsheid. Het mooiste voorbeeld daarvan vind ik het advies dat schoonvader Jetro, nota bene een heidense priester, aan Mozes geeft betreffende de toch vrij interne zaak van de inrichting van de rechtspraak onder het volk des Heren (Exodus 18). Er is geen sprake van dat Mozes tegen Jetro zegt: Je bent pas dan geloofwaardig als je je leven geestelijk deelt met dat van de gemeente van Israël. Jetro wilde dat laatste, volgens een ander bericht (Num. 10:29 ev), kennelijk niet. Toch volgt Mozes de gegeven adviezen van deze buitenstaander zonder tegenspreken op. Een prachtig staaltje van bescheidenheid van deze zeer grote in het koninkrijk Gods!

Echter, gaat het over het geheimenis des geloofs, dus laten we zeggen: over genade en vergeving van zonden en de mystieke eenheid met de Midde-laar, dan hoor je diezelfde Paulus, die

voor het oordeel van de buitenwereld zo gevoelig is, zeggen: 'Want ons (en niet de wereld) heeft God het geopenbaard door de Geest' (I Kor. 2:10). Het recht om over deze dingen te oordelen kent hij aan de wereld niet toe. Vrij pretentiefus heet het zelfs: '...de geestelijke mens beoordeelt alle dingen, zelf echter wordt hij door niemand beoordeeld' (vs 15). Voor wat het specifiek christelijke betreft ontsnapt de gemeente aan het oordeel van de wereld. Zou een ongelovige bijvoorbeeld zeggen: 'Die vergeving van jullie, dat is maar mooi makkelijk! Je kunt dan gewoon met alles je gang maar gaan!', dan mag de gelovige zeggen: 'Sorry, beste man, u weet niet waar u over praat'. Het oordeel van de buitenstaander over de kerk is dus aan een grens gebonden. Ik vind echter dat de heer Bolkestein die grens niet overschreden heeft. 'Wie zeggen de mensen dat ik ben?' is een vraag die ook de kerk niet misstaat.

De kerkeraad van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Kampen bericht u hiermede dat de weleerwaarde heer

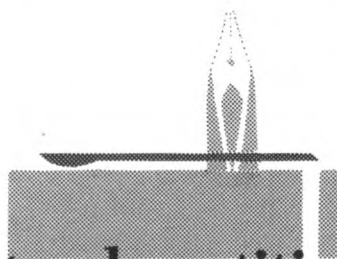
Ds. J. Stuy

ter gelegenheid van het bereiken van de emeritaatgerechtigde leeftijd op d.v. zondag 1 mei 1994 in de kerkdiensten van 14.45 en 17.00 uur afscheid zal preken in de Nieuwe Kerk, Broederweg 34 te Kampen.

Na de dienst van 17.00 uur is er, voor hen die ds. Stuy persoonlijk willen groeten gelegenheid in het Kerkelijk Gebouw, Broederweg 32 te Kampen.

Kampen, april 1994

Namens de Kerkeraad,
Ds. P.J.H. Krol, praeses
H.J. Docter, scriba



Pastorale notitie

J.H. Veeffkind

Naar huis

Ik ontmoette hem voor 't eerst in de lift. Nee, dat is teveel gezegd. Ik zag hem voor 't eerst in de lift. Het ontmoeten kwam later.

We moesten allebei naar boven. Ik naar de zesde, hij nog hoger. De oude man had een gelig gelooid gezicht, zoals je vaker ziet bij patiënten in dit ziekenhuis. Maar hij had zijn winterjas aan, en misschien was het dus verbeelding van mij. Ja, hij woonde ook in die wijk. Net als de dame met wie hij stond te praten. Zij vertelde hem in welke straat ze woonde. Hij probeerde uit te leggen waar hijzelf woonde. Ze deed alsof ze het begreep. 'Ik woon daar erg naar mijn zin, al 23 jaar'.

Toen waren we op de zesde. Ik moest de lift uit.

De patiënt die ik wil bezoeken, is niet op zaal. De surinaamse zuster vertelt me dat ze waarschijnlijk naar de re-creatie is. Ik dus terug naar de derde. Nee, mevrouw is hier ook niet. Wel hier geweest, maar ze heeft nu fysiotherapie en daarna gesprek. Wat voor gesprek blijft vaag, maar in elk geval gesprek. Dat kan wel even duren. Na het gesprek gaat ze rechtstreeks naar de zaal terug. Het loopt tegen etens-tijd, weet u.

'Maar u mag hier wel even wachten. En misschien wilt u koffie?' O ja, dat wil ik wel. We hebben thuis al koffie gedronken, maar dat is al weer een uur geleden.

'Gaaf u daar maar even in de zaal zitten'. Tafels, stoelen, wandmeubel. Ik bekijk de boeken op de plank en de tijdschriften op de leestafel. De naam van het ziekenhuis heeft een akelige klank, maar hier binnen zijn de mensen hartelijk en de dingen huiselijk, gezellig. Een goede plaats om ziek te zijn, of om beter te worden, of niet natuurlijk.

Eén kop koffie en één magazine later weer naar boven. Wachten bij de lift. 'Wat kan ik voor u doen, meneer?' vraagt de langskomende verpleegster. Zó moet je als ziekenhuispersoneel met de mensen omgaan, denk ik. Het is de toon die de muziek maakt. Ik vertel het doel van mijn bezoek.

Dan komt dit doel eindelijk de lift uit. We gaan naar de zaal. Totdat het mid-dageten wordt binnengebracht, praten we met elkaar. Goed gesprek. Strijd en troost.

Het was dus zeker wel 'n uur, ander-half uur later, dat ik hem terugzag. In de lift. Van boven naar beneden nu. 'Ik heb u straks toch ook gezien?', zei ik. 'Toen had u uw jas aan. U woonde zo fijn in de wijk. Al 23 jaar'. Hij herkende mij ook.

'Bent u op bezoek geweest?'

'Nee, ik ben net opgenomen. Voor de zoveelste keer. Ik ga een telefoonkaart halen bij de receptie'.

'Waarvoor bent u hier?'

'Buikoperatie. Maar ik ben niet bang, hoor. De dokter zei ook al tegen mij: "U bent zo rustig". Dat ben ik ook, meneer. Ik ga naar huis (hij wees op-zij) óf ik ga naar huis (hij wees naar boven)'.

'U draagt ook een kruis', zei ik. Hij had een zilveren kruisje aan zilveren ketting om de nek. Hij lachte.

Ik wenste hem sterkte. 'Tot ziens', zei ik, en ik vergat helaas erbij te zeggen: 'in Jeruzalem'.

'Gods zegen', antwoordde hij.

En dat ontmoet je zomaar even op een maandagmorgen in het ziekenhuis! Ik ga naar huis, of ik ga naar Huis, me-neer!



Marjon Busstra, Leeuwarden

Commissie spreekt met predikanten over VUT:

'65 is een brug te ver'

Er moet een regeling komen die zorgt voor een taakverlichting voor oudere predikanten. Daarbij valt te denken aan de VUT, TOP (Taakverlichting Oudere Predikanten) of een combinatie hiervan. Dit is de belangrijkste conclusie die de commissie voor onderzoek van een VUT-regeling voor predikanten trekt na drie jaar informeren, oriënteren en meningen peilen. De Landelijke Vergadering (LV) zal zich zaterdag over hun rapport buigen en op basis daarvan een beslissing moeten nemen. Met in hun achterhoofd de uitspraak van een oudere predikant: '65 is een brug te ver'.

Een beslissing voor de duur van maximaal vijf jaar, zo bepleit de commissie. Uit de statistieken blijkt dat tussen 2000 en 2003 geen enkele Nederlands Gereformeerde predikant een 65e levensjaar ingaat. De commissie vraagt zich dus af wat een regeling voor zin heeft wanneer er niets te regelen valt. Zij stelt daarom voor om een nieuwe commissie in te stellen die zich onder andere voor de volgende LV met dit onderwerp gaat bezighouden. Centrale vraag daarbij is, wat te doen na het jaar 2000 met deze regeling.

Wiel

Terwijl Nederland zich afvraagt of de VUT nog haalbaar is en er aan alle kanten aan wordt getrokken, pijnigen de Nederlands Gereformeerden zich het hoofd over het al dan niet instellen van een VUT-regeling voor hun predikanten. Drie jaar geleden werd tijdens de LV in Ede een commissie gevormd van vier leden onder aanvoering van de heer M.S. Liefhebber uit Eindhoven. De opdracht die zij mee kreeg, was om 'ten aanzien van de dienaren des Woords in onze kerken de mogelijkheid, cq. de wenselijkheid te onderzoeken van een gehele of gedeeltelijke ontheffing van hun ambtelijk werk voordat de leeftijd van 65 jaar is bereikt'. Kortom: Wensen oudere predikanten taakverlichting en zo ja, hoe is dit dan te realiseren. Het is niet nodig om zelf het wiel nog een keer uit te vinden en daarom keek de commissie eens om zich heen. Hoe zit het met de maatschappelijke ontwikkelingen, de VUT in de Nederlandse samenleving? En de collega-kerken? De hervormde en gereformeerde broeders en zusters kennen het VUT-fenomeen al enkele jaren. Zo'n 60 procent van de Nederlands Hervormde predikanten maakt gebruik van de mogelijkheid om vanaf 62 jaar in de VUT te gaan.

Financiën

Liefhebber geeft aan dat het zeer bruikbare systemen zijn, maar dat de financiën het struikelblok vormen: 'De

VUT-regeling voor predikanten is in zowel de Hervormde als de Gereformeerde kerken al een aantal jaren in gebruik. Zij hebben daar een fonds voor gecreëerd waaruit ze dit kunnen financieren. Wij beschikken daar niet over en uit het onderzoek blijkt dat één jaar VUT voor ons echt het maximaal haalbare is.'

Hij doelt daarmee op de hoge kosten van een VUT-regeling. Berekend is dat de ruim 30.000 leden voor een gering aantal 'vuttende' predikanten tussen 1995 en 2000 een behoorlijk bedrag moeten opbrengen. De commissie heeft nu vastgesteld dat één jaar VUT voor de oudere predikant betaalbaar is. Zij zou graag 'een vrijwillig vervroegde uittreding vanaf 62 jaar' presenteren, 'in combinatie met een vrijwillige deelneming aan nader te noemen taakverlichtingsregelingen tussen 60 en 65 jaar'. Het blijkt echter praktisch onmogelijk. Daarom lanceert de werkgroep op basis van wat wel mogelijk is een drietal voorstellen. Daarbij lopen de regelingen uitéén van een combinatie van TOP en VUT tot alleen een TOP. De kosten per ziel variëren van f 3,- tot f 7,50 per jaar. In het rapport doet de commissie alleen een dringende oproep gericht aan de LV om niet alleen de financiën te laten meewegen in hun oordeel 'gezien het belang en verantwoordelijkheid voor onze oudere predikanten'.

Part-time

Een tweede deel van het onderzoek vormden de gesprekken met 25 predikanten in de leeftijdscategorie 57 – 70 jaar. De behoefte aan taakverlichting op oudere leeftijd blijkt groot. Liefhebber hierover: 'Dit onderwerp leeft heel erg. Wij vinden ook dat dit in het verleden te veel onderbelicht is gebleven, gezien de taakverzwaring die predikanten ondervinden naar mate ze ouder worden.' Zo blijkt dat het bijvoorbeeld steeds moeilijker wordt om problemen binnen of buiten de gemeente het hoofd te bieden. 'Overigens iets dat iedereen merkt bij het ouder worden', zo weet de voorzitter. De voornaamste reden waarom de taakverlichting voor predikanten niet eerder op de agenda van de LV verscheen, is volgens Liefhebber de lange procedure die nodig is om een onderwerp op de landelijke agenda te krijgen: 'Lukt het je niet om het er in de classis doorheen te krijgen, dan ben je zo drie jaar verder.' De commissie concludeert in haar rapport dat de wens om taakverlichting groot is. Uit de enquête wordt echter niet helemaal duidelijk in welke vorm die gewenste taakverlichting gegoten moet worden. Over het werken in een kleinere gemeente na het

60e jaar – overigens een voorstel dat van de kerkeraad uit Den Haag komt en door de LV verwerkt is in de opdracht aan de commissie – zijn twaalf van de 25 predikanten niet te spreken. Tien van hen zien echter wel wat in deze mogelijkheid. De meningen zijn ook erg verdeeld over andere vormen van taakverlichting, zoals preekbeurten wisselen, part-time werken en (professionele) pastorale hulp. Wel blijkt dat deze mogelijkheden slechts overwogen kunnen worden, afwegend tegen de bestaande situatie.

Realistischer

Een aantal kerkeraden blijken over de VUT-mogelijkheden niet zo te spreken. Al voor het overleg op de LV hebben zij hun reactie op het rapport gegeven. Daarbij komen argumenten naar voren als 'te duur' en worden vraagtekens geplaatst bij de effecten van een VUT-regeling ('Zijn die gewenst?'). De vertegenwoordigers van de plaatselijke gemeenten menen dat een TOP-regeling realistischer is. De Commissie-Liefhebber heeft deze argumenten ook overwogen, maar de voorzitter wil hier verder niets over kwijt. Hij wil eerst de discussie van zaterdag afwachten. Liefhebber verwacht overigens een uitgebreide bespreking gezien de financiële haken en ogen van dit onderwerp. 'Dat moet ook, want je neemt toch een beslissing die gezamenlijk gedragen moet gaan worden. Maar ik hoop dat we uiteindelijk samen ervoor kiezen dat die brugte-ver niet meer genomen hoeft te worden.'

(Mocht er overigens nog tijd over zijn, dan vormt de bespreking van het Akkoord van Kerkelijk Samenleven (AKS) het volgende agendapunt voor deze tweede editie van de LV.)



H. Algra, Den Helder

Kapitein Kor boeit zijn gehoor...

Wat je ziet, onthoud je beter

In de koffieruimte van de Utrechtse Jeruzalemkerk hoefden bezoekers niet lang te zoeken naar de spreker. Hij was heel herkenbaar: aan zijn uniform. Maar hebt u dat nu ook? Die moeite met uniformen... en dan ook nog in de kerk! Altijd heb ik me dan ook afgevraagd 'waarom dat nou zo nodig moet'. Waarom moeten die mensen van het Leger steevast in een uniform lopen? Een andere vraag... een spreker van het Leger des Heils op de jaarvergadering van de persvereniging 'Opbouw': kan dat wel? Sommige bezoekers hadden naar deze ontmoeting uitgekeken, anderen waren sceptisch. Na afloop van het ochtendgedeelte waren de meningen zeer positief: kapitein Kor had ons veel goeds te vertellen!

De organisatie

In zijn inleidende woorden legde kapitein Kor iets uit over de organisatie van het Leger des Heils. Hij noemde het Leger nadrukkelijk een kerkgenootschap. De officieren zijn de voorgangers, de soldaten zijn de leden die belijdenis hebben gedaan. Jurjen Kor had in 20 jaar tijds op allerlei plaatsen gewerkt. Hij was voorganger geweest in plaatsen als Treebeek (Limburg), Groningen, Beverwijk en Manchester. Ook heeft hij staffuncties bekleed bij het Leger (o.a. in het jeugd- en jongerenwerk). Momenteel is hij werkzaam als hoofd Communicatie en PR op het hoofdkantoor van het Leger des Heils in Almere. Opmerkelijk (maar bij het Leger niet ongebruikelijk) is de snelle wisseling van 'standplaats'.

De organisatie van het Leger kan vergeleken worden met de organisatie van de Rooms-Katholieke kerk. Aan de top een Generaal (vgl. de Paus), dan een Commandant (aartsbisshop), en vervolgens allerlei andere rangen. Voor gereformeerden is zo'n rangorde wel even wennen... Naast de kerkelijke organisatie kent het Leger een aparte stichting voor professionele hulp. Aan het werk van deze stichting wordt later in dit verslag nog aandacht besteed.

Christelijke hulpverlening

De inleiding van kapitein Kor wordt gepubliceerd in 'Opbouw'. In dit verslag worden slechts enkele korte punten aangestipt. Kapitein Kor vertelde dat ook in zijn studietijd allerlei discussies ontstonden over zin en onzin van christelijke organisaties. Wat heeft een christelijke geitenfokvereniging eigenlijk voor zin? En nu, in 1993? Als je denkt aan het gemanipuleer met genen... misschien heeft zo'n vereniging toch wel zin...

Wat de hulpverlening betreft vroeg Kor zich af of dienstverlening wel onchristelijk kan zijn. Wat is het eigene van christelijke hulpverlening? "Dat door hetgeen Christus ons leerde (in gedrag en in levenshouding) het geloof

in Hem gezien wordt. Want wat je ziet, onthoud je beter".

Een christen komt in opstand als er gens chaos en anarchie heerst, als mensen daar het slachtoffer van worden. De priester en de leviet bleven aan hun eigen kant van de weg. De Samaritaan ging naar de overkant: hij kiest dus de kant van het slachtoffer en neemt hem mee.

Vernieuwing in dienstverlening

Opmerkelijk waren de initiatieven die kapitein Kor noemde om te komen tot nieuwe vormen van dienstverlening. Ruim een eeuw geleden vormde een initiatief van een heilsofficier al de aanzet tot de eerste engelse wet tegen de kinderarbeid. Ook nu noemde Kor het een christelijke opdracht om tot nieuwe initiatieven te komen. Zo noemde hij het in dienst nemen door het Leger van een internist in Arnhem. Deze specialist bezoekt samen met de huisarts de terminale (uitbehandelde) patiënt thuis, zodat soms een ziekenhuisopname voorkomen kan worden. Een ander project is het DTC-project in Eindhoven. In plaats van het bouwen van meer cellen te propageren, werkt het Leger daar aan een DagTraining voor jonge Criminelen, zodat jongeren niet meer met lege handen hoeven te staan als ze weer vrij komen.

Een kerkgebouw als mogelijkheid voor opvang

Al heel oud is het feit dat aan het kerkgebouw en de pastorie van een plaatselijk Leger des Heils altijd een crisisopvang gekoppeld is van 4 tot 6 bedden. De voorganger draagt dan ook zorg voor mensen die op een bepaald moment dringend hulp nodig hebben. "Geef mij een kerk met grote open deuren. Een kerk waar mensen staan voor hun geloof, zonder vaste banken. Een kerk die door de week een plek is waar je kunt schuilen, midden in de samenleving", aldus kapitein Kor. Opmerkelijk was ook een opmerking die Kor zijdelings maakte. De aanwezigen hadden weer kunnen genieten van de klanken van het fraaie orgel in de Jeruzalemkerk, maar: het Leger kent helemaal geen kerkorgel. Waarom niet? Een orgel kun je niet meenemen op straat. Daarom ligt bij het Leger de nadruk op blaasinstrumenten: je kunt zo vanuit de kerkdienst de straat op...

Wij geloven, maar niet in...

De twee eerste vragen tijdens de discussie betroffen de bekende slagzinnen van het Leger, zoals "Wij geloven, maar niet in: zoek het zelf maar uit!" Achter die zinnen zitten ideeën over moderne communicatie. Je verleent eerste hulp, want dat is nodig. Je wilt

echter tevens laten zien, dat het Leger er niet alleen is voor de hulpverlening: er zit iets achter. Het blijkt dat mensen van het Leger ook op de zin achter deze zin worden bevraagd.

Het uniform: belijdeniskleed

Hoe zit dat nu met dat uniform? Waarom moet dat nu zo nodig? Na de uitleg door kapitein Kor ontdekte ik opeens dat zo'n uniform in de hulpverlening wel degelijk zin heeft. Het uniform heeft voor Heilssoldaten emotionele waarde: het is het belijdenispak. Tijdens de bijeenkomsten van het Leger (maar ook daarbuiten) zijn belijdende leden dus heel herkenbaar. Wel signaleerde Kor het gevaar dat men bij het Leger zou kunnen gaan denken dat mensen die niet het uniform dragen tweederangs-christenen zouden zijn. Dan stel je een grens die niet door Christus gesteld is. Je verheft dan een eigen kenmerk tot norm. Het pak heeft op zichzelf niets met het christelijk geloof te maken: het uniform is bedoeld om zinvol te zijn. Kor noemde dit een gevaar dat ieder kerkgenootschap op een bepaalde manier bedreigt: als je je niet aan onze vormen houdt, hoor je er niet echt bij. In wezen ben je dan (hoe kerkelijk je ook denkt) geseculariseerd bezig. "Waar een kerk zijn standpunten vastlegt in dogma's en regels, slaat ze de plank mis. Een kerk is ook een leerhuis, waar je telkens iets nieuws leert. Wanneer de kerk alleen op de buitenkant let, zich vastlegt op uiterlijke vormen, verliest ze terrein aan de wereld", aldus Kor. Hij noemde in dit verband als voorbeeld de wijze waarop vaak in orthodoxe kerken de discussies over homofilie en over ongehuwd samenwonen worden gevoerd.

Het uniform: werkpak

Het uniform is niet alleen het belijdenispak: het is ook het werkpak. Wat de hulpverlening betreft is heel duidelijk dat het uniform deuren opent die voor anderen gesloten blijven. "Met dit uniform kan ik bij de koningin op visite en ik kan een gesprek aanknopen met een dronken zwerver". Na de Bijlmer-ramp bezochten soldaten en officieren van het Leger 1200 adressen in de flatgebouwen in de omgeving van de ramp. In korte tijd wist men precies waar welke hulp nodig was en kon men deze informatie doorgeven aan o.a. het RIAGG. Op een vraag hoe het Leger des Heils altijd op zulke momenten klaar staat was het antwoord van Kor: "Misschien waren er ook wel tientallen gereformeerden bij de hulpverlening betrokken, alleen herken je ze niet. Stelt u zich voor dat alle gereformeerden voortaan met een 'G' op hun jas gaan lopen; dan ben je ook als



hulpverlener herkenbaar". Het uniform maakt de hulpverlening van het Leger dus zichtbaar. Overigens is het natuurlijk niet alleen het uniform dat bekend en bemind maakt. De hulpverlening in Amsterdam weet ook wel dat het Leger goed georganiseerd is en dat hun hulp snel op gang komt. Geen wonder dat de brandweer van Amsterdam direct na de vliegcrash in de Bijlmer contact zocht met de directeur van het Goodwillcentrum in Amsterdam.

Organisatie van de hulpverlening

Naast de kerkelijke organisatie kent het Leger des Heils een grote organisatie op het gebied van de professionele dienstverlening. Men koopt a.h.w. kennis en vaardigheden in (bijv.: een gedragstherapeut in een trainingscentrum). De omvang van deze 'Stichting Leger des Heils Dienstverlening' kan alleen al uit de begroting worden opgemaakt: in 1993 meer dan 100 miljoen gulden, waarvan 62% wordt gefinancierd door de overheid (Bron: Jaarverslag 1992). De stichting telt 1700 werknemers. Ze zijn doorgaans geen (kerk-)lid van het Leger des Heils. Wel wordt nadrukkelijk van de medewerkers gevraagd om de christelijke identiteit van de hulpverlening te onderschrijven. Kor zei dat in de instellingen doorgaans 'een goede christelijke cultuur' heerst en dat de medewerkers een smeltkroes vormen van allerlei kerkelijke komaf.

Consument-christenen

Kun je ook gewoon in de kerk zitten, als toehoorder, zonder al die hulpverlening erbij? Die mensen zijn -vertelde Kor- ook aanwezig tijdens kerkdiensten van het Leger des Heils. Het zijn gastleden, die ook geen uniform van het Leger dragen. Ze voelen zich aangesproken door de prediking of door de sfeer. Kor legde uit dat een (belijdend) heilssoldaat echter altijd belooft om zich in te zetten voor anderen. Je weet dat mensen de rijkdom van de Vader kwijt zijn geraakt. Je zet je dan ook in om ze die rijkdom weer te doen ervaren. Een christen die alleen naar de kerk komt om te genieten, dat kan niet. Een christen die zich alleen maar afvraagt of hij wel behouden wordt evenmin. Alleen naar de kerk komen om het Woord te horen en er verder niets mee doen.....onmogelijk: dan ben je een consument-christen. Woord en daad horen onverbreekelijk bij elkaar.

Een kerkelijk rondedansje

De vraag moest wel komen... hoe zit het nu met de verhouding tussen woord en daad? Is het Woord belangrijker dan de daad of is het andersom? Het is toch ook zo dat als je luistert naar het Woord, dat de daad daar vanzelf op volgt? Volgens kapitein Kor vallen woord en daad niet te scheiden. Het ligt er maar aan wat je op een bepaald moment aanspreekt, wat iemand in een bepaalde situatie nodig heeft. Iemand met een rommelende maag luistert niet naar het Evangelie.

Bedenk ook dat de Bijbel het boek is van de relaties, van het dagelijks menselijk leven. Waar liefde woont, gebiedt de Heer zijn zegen. Kor: "Het Woord heeft mij aangesproken en mijn daden komen bij het Woord terug. Het is een cirkel, waarbij je Woord en daad aan elkaar toetst, als je maar met elkaar als gemeente een kerkelijk rondedansje kunt maken".

Begeleiding van jongeren

Hoe gaat het bij het Leger met opgroeiende jongeren binnen het eigen kerkgenootschap? Zij komen toch ook in aanraking met een snel veranderende wereld? Het Leger kent een breed scala aan georganiseerde activiteiten voor jongeren. Voorbeelden zijn: de zondagsscholen, de Goed Nieuws Club, de jeugdclub en de kof-fiebar. Kor erkende dat ook jongeren binnen het Leger des Heils lang niet altijd graag meedoen. Het is dan van belang om open en eerlijk met elkaar te blijven praten in de kerk. Wat betekent het geloof voor jou? Daarbij kun je de confrontatie met de seculariserende wereld niet meer uit de weg gaan. Je moet met jongeren praten vanuit de wereld waar ze midden in staan en tegelijk moet je je eigen waarden en normen naar voren brengen en die uitdragen.

Gereformeerden en het Leger

"Wat zou u tegen Gereformeerden willen zeggen?" luidde een vraag aan kapitein Kor. "Hebt u een boodschap aan het adres van de gereformeerden?" Kor onthield zich van een oor-

deel over gereformeerden; hij beantwoordde de vraag in zijn algemeenheid, ten opzichte van iedere christen. "Elke christen moet bewust keuzes maken in zijn leven. Je moet als christen laten zien wat jou inspireert, anders kun je geen christen zijn. De boodschap van het Evangelie op zondag moet door de week ook opgemerkt kunnen worden. Het Leger doet dat georganiseerd. Een heilssoldaat kan zich niet aan die maatschappelijke opdracht onttrekken. Andere kerken kennen die mate van organisatie niet, maar dat wil niet zeggen dat ze hun opdracht niet serieus nemen". Kor vertelde in dit verband hoe het in de geschiedenis van het Leger des Heils was gegaan. William Booth wilde geen eigen kerk stichten, hij wilde predikant binnen de Methodistenkerken blijven. Toch ontstonden er in de loop der tijd eigen gemeenten rond hulpverleningsprojecten. In Nederland was er aanvankelijk felle weerstand tegen het Leger. Heilssoldaten liepen daadwerkelijk gevaar en eigendommen werden beschadigd. Toen in de hongerwinter van 1890 het Leger onderdak bood aan daklozen en voedsel bracht naar mensen die hulp nodig hadden, veranderde die houding. Wij geloven, maar niet in: zoek het zelf maar uit! Woord en daad horen bij elkaar. Want: wat je ziet, onthoud je! "Hoe zou de wereld geloven, als niet Jezus gezien wordt in mij?" luidt de titel van een bekend lied in de kringen van het Leger des Heils. Die boodschap kwam deze ochtend duidelijk naar voren...

Het Nederlands Gereformeerd Seminarie te Amersfoort

stelt de inschrijving open voor het volgen van de colleges voorbereidend op het

kandidaatsexamen Theologie

Men kan zich aanmelden bij:

- 1 de Rector, ds. J.C. Janse, Spechtstraat 65, 3853 BV Ermelo, tel. 03417-51569;
- 2 de Secretaris van de Raad van Docenten, ds. J. Stuij, Leliestraat 107, 8265 BC Kampen, tel. 05202-21659.

Ter informatie kan een studiegids worden aangevraagd bij het Secretariaat van de Stichting, Zee-gat 34, 3224 SJ Hellevoetsluis, tel. 01883-20845.



H. Algra, Den Helder

''Wat betekent Pasen eigenlijk....?''

Een wijze les van een moslim...

We hadden een afspraak om te praten over zijn broer, met wie het niet goed ging. Hij was bezorgd, ik was het ook. We namen die avond de levensgeschiedenis van zijn broer nog eens door. Opgegroeid in Anatolië in Turkije en op zijn 8e jaar naar Nederland verhuisd. Hier gingen de 4 kinderen van het gezin naar een christelijke basisschool. Ondanks de enorme veranderingen en de taalbarrière hadden ze een goed rapport. We bekeken het schoolrapport van zijn broer. Ik wilde ook foto's van hem van vroeger bekijken, en dat kon. Een leuke Turkse jongen, een ondeugd, zo te zien.

Je vraagt je af wat er is gebeurd. Waarom verandert een jonge en vitale jongen zo dramatisch? Opeens, op zijn 11e jaar, ging het niet meer. Het contact werd moeizaam, de cijfers op school werden slecht, het gedrag bizar. We bespraken met elkaar hoe zo'n plotselinge verandering kan zijn ontstaan en welke afspraken er voor de toekomst gemaakt kunnen worden. Aan de hand van een foto van de schoolklas kwam het gesprek ook even op zijn eigen situatie terecht. Hoe ervaar je zo'n overgang van het binnenland van het islamitische Turkije naar een christelijke school in Nederland? En toen kwam het gesprek zo maar op het geloof terecht.

Ogen dicht

''De eerste keer op een christelijke school. Dat was wel wennen voor mij. Iedereen deed de handen samen. Ik verstond de juf niet, maar ik deed maar wat de andere kinderen deden. Iedereen de ogen dicht, dus ik deed ook mijn ogen dicht. Even later tikte de buurjongen me op mijn schouders. Iedereen had de ogen alweer open, maar ik wist niet wanneer je je ogen weer open mocht doen''.

Wat betekent Pasen?

''Ik heb veel geleerd op school. Ik snap tenminste wat kerst en Pasen en Pinksteren betekenen. Ik ken ook de verhalen uit de Bijbel. Die heb ik op school geleerd. Ik heb ook mijn eigen Bijbel, die ligt op mijn slaapkamer. Ik kreeg hem toen ik van school af ging. Ik bewaar hem, want ik heb goede herinneringen aan de school. Maar als ik nu aan een Nederlander vraag wat Pasen is, weten ze het vaak niet eens, en ik als moslim weet het wel. Het gaat over de opstanding van Jezus. Ik heb respect voor dat feest. Vreemd dat ik als moslim aan Nederlanders uit moet leggen wat het voor een feest is''.

Geen respect

''Later zat ik op een niet-christelijke school. Daar kreeg je ook godsdienst en je kreeg ook een Bijbel. Sommige jongens gooiden hem meteen weg.

Anderen gingen er gek mee doen. Bepaalde stukken gingen ze hardop voorlezen in de klas en daarna vloekten ze. Ik heb mijn Bijbel op de tafel van een leraar gelegd, want ik had al een Bijbel. Die leraar gooide de Bijbel direct in de prullebak. Ik vond het verschrikkelijk. Ik heb me op die school nooit thuis gevoeld. Op de christelijke school voelde ik dat er respect was voor het geloof. Dat was op die andere school niet zo. Ik vind dat je respect moet hebben voor het geloof''.

Het geloof serieus nemen

''Wat bent u zelf eigenlijk? Gereformeerd? Ja, dat zegt me meer dan protestant. Ik heb op school gemerkt dat gereformeerden serieus bezig zijn met hun geloof. Dat vind ik goed. Je moet aan iemand kunnen merken wat hij gelooft. Daar kan ik respect voor opbrengen. Als iemand echt gelooft en als hij zich ook houdt aan de regels die bij het geloof horen, dat vind ik goed. Want als je niks merkt van iemands geloof, dan betekent dat geloof toch ook niets?''

Hoe kunnen ze nog iets weten?

''Weet u wat ik zo jammer vind? Dat de mensen zo weinig meer geloven. Dat staat ook in de Bijbel, maar ik zie het ook om me heen. Ook in Turkije zie je dat gebeuren. Veel jongeren gaan in het westen van Turkije niet meer naar de moskee. Net zoals hier veel jongeren niet meer naar de kerk gaan. En weet u wat er dan gebeurt? Ik zie het iedere keer weer om me heen. De ouders gaan nog wel naar de kerk. Die weten nog wel wat het geloof betekent, die zijn er nog mee opgevoed. Hun kinderen weten het al veel minder. Die komen bijna nooit meer in de kerk. En de kleinkinderen weten nergens meer van. Hoe kunnen ze het ook weten? Ze hebben er toch nooit meer iets over gehoord?''

Pasen en Pinksteren

Op de terugreis is in de trein een groepje jongeren met elkaar in gesprek. Ze zijn een avondje uit geweest en kijken vooruit. Er komt een aantal vrije dagen aan, want het wordt Pasen. Een meisje vraagt opeens: ''Wat betekent Pasen ook alweer?'' Iemand antwoordt: ''Dat heeft met de geboorte van Jezus te maken''. Een meisje: ''Welnee, dat is kerst, het gaat over het sterven van Jezus''. Weer een ander: ''Het is toch gewoon het begin van de lente?'' De volgende dag kan ik het niet laten om de vraag naar de betekenis van Pasen ook eens op mijn werk te stellen. ''Pasen? Dat is het laatste Avondmaal!'' Een ander: ''Nee, het is het sterven van Jezus!''

Kennelijk is de opstanding van Jezus een thema dat al nauwelijks meer in het denken van mensen aan de orde komt...

Over de betekenis van Pinksteren zullen we het maar helemaal niet hebben...

Het was een wijze les van de moslim. Hoe kunnen de mensen nog iets weten? Misschien moeten we weer beginnen met het gewone ABC van het geloof...

In de komende nummers (o.a.):

H. Algra, Geen gitaar in Nederland, geen orgel in Schotland
H. Algra, Ze redden zich wel
M.R. v.d. Berg, Vragen van toen – vragen van nu
M.R. v.d. Berg, Vergeving der zonden: hart van het evangelie
M.H.T. Biewenga, De aanvullende gezangenbundel
Johan Klein, Meedoen met Liedboek-2000? (2)
J.J. Oostenbrink, Over kerkelijke bijdragen...

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang.
Opgave: tel. 05130-20476.

1994

- 23 april Landelijke Vergadering Apeldoorn
- 28 april Landelijk Overleg Chr. Geref. – Ned. Geref. te Nieuwegein
- 7 mei Zendingsvoorjaarsvergadering Leerdam met samenwerkende kerken
- 7 mei Jaarvergadering Steun Oost Soemba (SOS) te Amersfoort
- 16 mei Vergadering St. Emeritaatsvoorziening te Utrecht; 19.30 uur
- 17 mei Predikantenkonferentie te Apeldoorn
- 28 mei Landelijke Vergadering Apeldoorn
- 20 juni Ledenvergadering ''Compas'' te Harderwijk
- 18 juni Landelijke Vergadering Apeldoorn
- 22 sept. Vrouwenkontaktdag te Bennekom
- 5 nov. Diaconale Conferentie
- 19 nov. Zendingsnajaarsvergadering Leerdam met samenwerkende kerken



P.J.van Kampen, Ede

Georgië, een (bijna) vergeten land

1. gevaar en zegen

Moskou: kou en corruptie

Het was me niet helemaal duidelijk of ik nu wel of niet een juist visum had voor mijn reis naar Tbilisi, de hoofdstad van Georgië. Het moest een dubbel visum zijn en dus zou ik bij aankomst op het vliegveld Sheremetyevo, bij Moskou, "dva rasa" moeten zeggen: "een dubbel document". Dan kwam het wel voor elkaar, had men mij in Nederland verteld. Zo gebeurde het ook. Na drieënhalve uur vliegen met de KLM naar Moskou (hoe ben ik die KLM toch weer gaan waarderen na alle vliegen met andere maatschappijen binnen de voormalige Sowjet-Unie!) was daar die lange rij mensen die door de Russische douane moesten. Al onze documenten werden nauwkeurig bekeken, wij zelf werden een en andermaal met de foto's vergeleken en toen het resultaat in alle opzichten kennelijk bevredigend was, werden de papieren teruggegeven. Ik had ondertussen tegen de nog jonge beambte een paar keer "dva raza" gezegd, totdat ik meende dat verder herhalen van mijn schaarse Russisch als een belediging van zijn intelligentie kon worden opgevat. En toen maar afwachten of dat onduidelijke document, dat geheel in het mij niet super bekende Cyrillische schrift gesteld was, voor de terugweg nog bruikbaar zou zijn. En zo was het. Dat was dus al de eerste les om te leren: wie naar voormalige Sowjet republieken wil reizen, die nu, al of niet vrijwillig, in het GOS-verband zijn opgenomen, moet een visum hebben dat normaliter bij arriveren in Moskou wordt bekeken. Dat geeft heel subtiel toch al wel aan hoe de machtsverhoudingen nog steeds liggen.

Het tweede dat me overkwam was wel een beetje amusant, maar feitelijk ook een teken aan de wand. Bij het passeren van de douane zei de dame achter het scherm dat ik mijn koffer moest openen. Ik vroeg me af of ik mijn Bijbels eruit moest halen, maar nee, ze wil weten wat die pakken "Evergreen" koeken zijn die ze in mijn koffer zag zitten. Als ik haar vraag of ze een pakje hebben wil, is dat kennelijk precies de juiste respons! Als ze de buit binnen heeft, mag ik doorlopen! Alle eventuele contrabande zou moeteloos de grens zijn gepasseerd, als dat pakje Evergreens maar is overhandigd. Ik heb nogal wat recent gebeurde verhalen van corruptie op Sheremetyevo gehoord en adem verlicht op. Zo gaat dat daar...

De mensen van "Open Doors" die mijn reis naar Georgië hebben geregeld, hebben dat goed gedaan. In de hal staat Volodia ons al op te wachten. Vanwege de vele contacten met Rusland maakt de staf van "Open Doors"

gebruik van de diensten van een vaste taxichauffeur. Je hoort heel wat ontzettende verhalen over de activiteiten van de hoofdstedelijke mafia. Juist bij vervoer van en naar Moskou komen kennelijk veel berovingen voor. Het hebben van "een vaste man" in Moskou is geen luxe en ik heb in een paar dagen tijd onze Volodia zeer leren waarderen. Zijn kennis van Moskou, z'n mededeelzaamheid, deskundigheid bij het regelen van dingen, z'n geduld, het zijn allemaal zaken van enorme waarde. (Als een van de lezers eens naar Moskou moet, ik heb zijn telefoon- en faxnummer; en, laat me u zeggen, dat is echt nuttige informatie!) Zo reden we al snel over de brede weg naar Moskou, waar nog sneeuw lag, op die 21e maart 1994.

Heel veel verkrijgbaar

Een van de dingen die gebeuren moet is boodschappen doen. Met Volodia gaan we naar een westerse winkel aan de Tverskaya, een van de grote boulevards in het centrum van de stad. Hij is te vinden vlakbij het standbeeld van Joeri Dolgoroeki en stadhuis van Moskou. Ik verbaas me over de luxe goederen die er liggen en over de aantallen Russen die er komen kopen, ondanks (voor hen vrij pittige) prijzen. De pakken tweedrank (Van Riedel in mijn eigen woonplaats Ede), de kazen de flessen met yogofresh en de soorten sauzen voor barbecue, de (in Oost-Europa altijd eindeloze) voorraad sterke drank en nog veel meer, ze zijn allemaal in grote mate voorradig, maar de prijs doet zeker niet onder voor bedragen in het Westen. Alles blijkt in Moskou verkrijgbaar, maar slechts een klein deel van de bevolking is ook in staat dat aan te schaffen.

De volgende dag sta ik bijtijds op. De onvolprezen Volodia brengt me naar het vliegveld Vnoekovo, aan een andere kant van Moskou. Vandaar zal ik naar Georgië vliegen. Er was kans dat mijn vliegtuig niet om 13.40 uur zou vertrekken en wel enige vertraging zou hebben. Desondanks was het goed om er ruim op tijd te zijn. We haalden nog een Georgiër op die in Moskou was voor allerhande zaken; misschien zou hij met me meevliegen naar Tbilisi, als ik op geen enkele manier met de mensen daar contact kon hebben. (Zij bleken van hun kant nog niet zeker te weten of ik aankwam of niet, ondanks een aantal faxen dat was verstuurd!) Eerst moest hij echter weten of er ruimte zou zijn in dat vliegtuig. Hij ging dus met ons mee naar Vnoekovo en we hebben gedrieën ook een lange tijd zitten wachten in de lounge van het vliegveld. Op het aangegeven moment van vertrek was

het vliegtuig dat me naar Tbilisi moest brengen, nog niet uit die stad naar Moskou vertrokken, dus hebben we afgesproken dat Tarel niet zou wachten, maar, zoals hij van plan was, pas de volgende dag zou vliegen en ik alleen zou gaan. Ik zou wel zien hoe het daar allemaal ging.

Zo gebeurde het en na een aanzienlijke vertraging gingen we weg om 17.45 uur; in de tussentijd had ik, zoals door "Open Doors" al was gesuggerd, een aantal "evergreens" of liga's gegeten en een paar keer wat gedronken; voor 2000 roebel kan je een fanta of cola kopen. (Ter vergelijking, ik was vijf jaar geleden ook in Moskou en toen kon je voor een gulden tien roebel krijgen; toen kostte een flesje cola ongeveer 2 roebel! Van 2 of 3 naar 2000 roebel: de inflatie is enorm!)

Wat het instappen betreft, werd ik als buitenlander kennelijk in een soort "quarantaine" gezet; ik bevond me helemaal alleen in een grote, tamelijk donkere hal; later kwam een Tsjechisch echtpaar die een andere vlucht hadden en tenslotte nog een Pools meisje dat ook naar Tbilisi ging. Voor ons beiden reed een grote bus die ons naar het vliegtuig bracht! Mijn hoop dat dat het in het vliegtuig niet zo vol zou zijn werd op de meest overtuigende manier gelogenstraft door een enorme rij mensen, vooral Georgiërs, onderaan de vliegtuigtrap; wij konden als allerlaatsten aansluiten. Op de allerlaatste rij was nog een stoel over. (Het toewijzen van vaste plaatsen in het vliegtuig is helemaal onbekend, zeg ik maar even bij.)

Vliegen zonder vreugde

Het vliegtuig bleek overvol! Een moeder met nog vrij kleine kinderen had er vier(!) op een stoel zitten of ervoor staan. Overal in het hele vliegtuig stonden grote pakken en dozen met handelswaar of etenswaar. En toen gingen we; zeker tien mensen die geen zitplaats hadden stonden gedurende de hele vlucht, alsof het hier om een bus ging! Bij opstijgen en landen moet je je gewoon een beetje steviger vasthouden... Ik vond het doodeng, eerlijk gezegd. Verder stoorde het me dat er overal en continu werd geroookt, ook tijdens opstijgen en landen. Het vliegtuig had bij ons niet de veiligheidsprijs gekregen, maar we kwamen veilig aan (ik had familieleden en vrienden met name voor de veiligheid van het vliegen boven de voormalige Sovjet-Unie laten bidden en meer nog dan tevoren raakte ik ervan overtuigd dat dat niet overbodig was.)

Toen we, na ruim twee uur, in Tbilisi landden, stonden mijn gastheer en tolk Malchaz en een vriend die de auto

bestuurde, onderaan de vliegtuigtrap te wachten. Ook dat mag daar; niet achter de hekken wachten, na douanecontrole, nee, gewoon op het asfalt anderaan de trap.

Onbekend land

We reden in een vrij nieuwe Lada weg. Na een halve kilometer hadden we ons eerste roadblock. Een van de bewakers van de post schoot uit baldadigheid wat patronen in de lucht! "Dit is gericht tegen aanhangers van Gamsachurdia die de buurt soms nog onveilig maken", vertelden Malkhaz en Michael me. Ik had echt het gevoel dat ik in een ander land was aangekomen. We reden ongeveer drie kwartier naar een dorpje net buiten de hoofdstad Tbilisi, waar Malchaz met zijn ouders en een nichtje woont. Daar wachtte ons een welkom en het eerste van vele zeer uitvoerige Georgische maaltijden!

Het eerste dat me daar opviel was de grote vriendelijkheid die we altijd in de landen van het Oosten ervaren en het tweede was het feit dat van het Georgisch absoluut niets valt te verstaan! (Dat laatste besef is gebleven, tot mijn grote smart.) Toen ben ik gaan slapen, in een steenkoude kamer, met wel heel wat dekens op het bed. Malchaz' nichtje stond tijdens mijn hele verblijf haar kamer aan mij af.

Ontmoetingen

Michael (die ook was blijven slapen), Malchaz en ik gaan op de eerste dag van mijn verblijf Tbilisi in. Eerst had ik gisteren al zes (zware!) Spaanstalige Bijbels uitgepakt en de vraag gesteld of dat wel klopte. Veel Spaans wordt er in de Kaukasus niet gesproken, meende ik. Ja, dat klopte; die waren bestemd voor een aantal Latijns-Amerikaanse studenten die in Georgië verbleven en geen Bijbel hadden. We gingen daarom die eerst afleveren, bij de Pauselijke Nuntius, de Aartsbis-schop van Georgië, Armenië en Moldavië (aan de Roemeense grens van het oude Sowjetrijk). Bij Vaticaanse "ambassade" stond een grote Deense vrachtauto die hulpgoederen aan het uitladen was. Wij gingen naar binnen en "mijn" Bijbels werden aan Mgr. Gobel, de aartsbis-schop/ambassadeur aangeboden. Hij was er erg blij mee en nam de tijd om wat te praten. Zo hoorde ik al meteen na aankomst een aantal interessante zaken over de manier waarop de niet-Orthodoxen in het land praktisch samenwerken; er was daar een verbazend hartelijk contact! Allemaal hadden ze van de wel afwijzende om niet te zeggen vijandige, houding van Orthodoxen weet en ze steunden elkaar. Het was voor mij een interessante ontmoeting. Ik hoor van de nuntius, dat de Russische Lutheranen op zaterdagmiddag zijn kerk mogen "lenen" voor catechese en zondagschoolwerk. "Tot mijn spijt heb ik op zondag de kerk de hele dag nodig; dan kan ik hem niet afstaan", zegt hij erbij.

Dat blijkt later ook bij de Baptisten in

Tbilisi. Eerst is er een dienst voor de Georgiërs, dan een voor de Russisch-taligen en daarna een voor de Armeniërs en de Zuid-Osseten die allen in hun eigen taal dienst hebben.

Na een kort bezoek aan een (christelijke) uitgeverij reden we naar de Universiteit, waar de oprichtingsbijeenkomst van het Georgische Bijbelgenootschap zou worden gehouden, het eerste in de geschiedenis van dat land! De Universiteit zag er van buiten fraai uit, een gebouw uit de vorige eeuw, denk ik. (In Oost Europa zijn alleen gebouwen van voor 1914 de moeite van het bekijken waard!) Het was er best druk en het viel me op dat de jonge mensen er goed gekleed bij liepen. Wel was het opmerkelijk dat ze ook in de collegezaal en bij besprekingen allen hun jas aanhielden. In het land bestaat energieschaarste en kachels worden er bijna nergens gestookt. (In de huizen van mensen is er meestal ook maar een verwarmde kamer en verder niet!) Ik maak kennis met Malchaz' oude professoren (die in de communistische tijd aanzienlijke moed toonden door, tegen de officiële richtlijnen in, hem, een Baptist, een academische positie te gunnen) en daarna kwamen we bij elkaar in de kamer van een hoogleraar waar de concrete oprichtingsvergadering van het Bijbelgenootschap van Georgië zou plaatsvinden. Er waren 9 mensen aanwezig: twee Orthodoxe priesters, een Roomskatholiek, een Russische Lutheranen, een vertegenwoordiger van Armeniërs, de hoogleraar die zelf ook Orthodox was, Malchaz die er zat als de vertegenwoordiger van de Baptisten, z'n vriend Michael die ons hierheen had gebracht, en ik. Ik snapte van 't hele gesprek geen woord, maar het was duidelijk dat het vooral een gesprek was tussen de vertegenwoordigers van de Orthodoxe Kerk, die sleutelposities in het te vormen bestuur opeisten, ging en de anderen waarvan Malchaz evident de voornaamste woordvoerder was. Ze kwamen er kennelijk samen redelijk uit; na

afloop bleek Malchaz best tevreden. Daarna reden we door naar een markt in het centrum van Tbilisi waar de al eerder door ons gesignaleerde truck van de Denen op ons stond te wachten. Die werd door Michael en Malchaz naar de Baptistenkerk geloodsd, waar een groot aantal mensen al op de uitgifte van hulpgoederen stond te wachten. Bij het uitladen heb ik een aantal foto's gemaakt; de mensen waren zichtbaar blij met de bliken met vlees die de Denen ter beschikking stelden, in het kader van hulpverlening door de EEG. Ik heb een hele tijd met de vertegenwoordiger van het Vaticaan gepraat; hij had het transport van deze zendingen gecoördineerd. Hij vertelde me van alles van het toch wel zware leven in Georgië. Ook heb ik uitvoerig met een zekere kapitein Hansen van de Deense burgerbescherming gesproken; hij had de leiding van dit konkrete projekt. Men kan niet zeggen dat ik op die eerste dag geen (internationale) contacten had! En dat alles op mijn eerste dag in Georgië.

Een oude en hoge cultuur

Ook namen Malchaz en Michael me mee naar het oude Tbilisi, waar we een aantal mooie en ook boeiende plekjes hebben gezien, o.a. de Metechi Kerk, met een beeld van de stichter van de stad Tbilisi, Vakhtang Girgasal, dat het panorama daar beheerst. Ook andere beelden en kerken gezien; uitvoerig naar de rivier Mtkeri (Kura) en de gebouwen aan beide kanten van het water gekeken; oud Tbilisi is aardig, maar schromelijk verwaarloosd! (Als we wat goed gemotiveerde huisschilders zouden loslaten op die oude wijken, gingen ze uit hun dak van pure arbeidsvreugde en anticipatie van een immense klus!) Toen ik die avond naar bed ging, vond ik dat ik een uiterst volle en ook boeiende dag gehad had. Ik voelde me bevoorrecht om al die dingen zomaar mee te mogen maken.



Op 1 oktober 1993 werd het eigen kerkgebouw van de Nederlands Gereformeerde Kerk in Nunspeet in gebruik genomen. Dankzij de inzet van veel gemeenteleden is de voormalige brandweerkazerne nu een volwaardig kerkgebouw. Hier een impressie van de Nederlands Gereformeerde Kerk aan de Meester Drostweg in een winters zonnetje.



Reis door Griekenland 6

(slot)

P.C. van Wijk

In Athene

In het *Byzantijns museum te Athene* is een heel bijzondere collectie van kerkerlijke kunst ondergebracht. Uit alle delen van Griekenland en daarbuiten is er verzameld. In vorige artikelen heb ik al wat soorten voorwerpen genoemd. Ik doe het nog eens: mozaïeken, marmerbekkens, fragmenten van vroeg-christelijke kerken, ikonen, liturgische voorwerpen, verlichtingsornamenten enz. enz.

Ik wil enkele voorbeelden noemen. Uit Thessaloniki afkomstig is een ikoon uit de 14de eeuw, waarop de kruisiging is afgebeeld. Op bijzondere wijze is weergegeven de gezamenlijke smart, waardoor de drie personen (Jezus, Maria en Johannes) aan elkaar verbonden zijn. De houdingen van hen zijn echter heel verschillend. Johannes staat als het ware radeloos ineengebogen, terwijl Maria rechtop staat als een zuil. Bijzonder is de laag weergegeven horizon, waarvoor enkele huizen zijn te zien. De maker heeft op een bijzondere manier gewerkt met bruin en goud, terwijl het blauw van een deel van de kleren van Maria en Johannes een goed contrast vormt. Geheel anders is een marmeren plaat uit de 9e of 10e eeuw, waarop in reliëf zijn verwerkt drie apostelen, Jakobus, de zoon van Alfeüs, Fillippus en Lucas. Athene is zo oud als Griekenland. Dat is vooral te zien in het archeologisch museum, waar vondsten aanwezig zijn, die 5000 jaar oud zijn. Voor een deel zijn deze vondsten afkomstig uit Athene zelf. Alles wat men vond tussen restanten van zuilen en muren kwam hier terecht. Duidelijk wordt o.a., dat de bewoners van Athene heel wat aan godsdienst deden. Er werden heel wat goden vereerd en toen Paulus kwam met het evangelie van een weer andere god – zo dachten ze immers – keken ze daar niet vreemd van op. Een meer of minder doet er niet toe.

Hier was Paulus eens, hier werden joden en heidenen christen, hier wer-

den kerken gebouwd, hier werden ze ook verwoest. En vandaag zijn er nog christenen, zijn er nog christelijke kerken.

Veel van wat nu nog slechts voor een klein deel is te zien, heeft Paulus in zijn geheel gezien. Hij zag de vele tempels, hij zag het machtige Parthenon bovenop de Akropolis (in de 6de eeuw werd het Parthenon een christelijke kerk). Hij moest hiervoor omhoog kijken, want de Areopagos is 115 meter hoog en de Akropolis 156 meter. De Areopagos is een kale rots. Op de top ervan werden in Paulus' dagen rechtszittingen gehouden. Je kunt deze rots beklimmen, maar dat is niet gemakkelijk. Er is een plaats, die men aanwijst als spreekplaats. Daar is ook een bord aangebracht met de mededeling, dat hier Paulus eens heeft gestaan.

Paulus heeft in Athene om zich heen gekeken. Hij begint zijn toespraak met „ik zie voor mijn ogen” (Hand. 17 : 22). Voordat hij echter zijn bekende toespraak hield, trad hij op in de synagogen, liep hij over de markt en sprak er met mensen. Hij ontmoette er heidense wijsgeren, die het hem niet altijd gemakkelijk zullen hebben gemaakt. Maar hij hen ook niet. Zijn geest werd door alles wat hij hoorde en zag geprikkeld. En als de wijsgeren hem naar de Areopagos brengen om daar de 'vreemde dingen', die hij volgens hen naar voren brengt, nader uit te leggen, neemt Paulus zijn kans waar.

In 'Historie des Nieuwen Testaments', een in 1700 uitgegeven boek, wordt ook een hoofdstuk gewijd aan het verblijf van Paulus in Athene. Ik wil er enkele gedeelten uit overnemen. Over het overleg van de Epikureïsche en Stoïcijnse wijsgeren wordt het volgende gezegd:

„Eenige Filosoofen, zo Epikureërs als Stoïcynen, (want Athene was vol van die soort van menschen) zynde uyt nieuwsgierigheyt blyven stil staan om te hooren wat een man zeyde die op de straten voor een menigte van menschen stondt te spreken, en niets begrypende van 't gene hy zeyde, noch ook de moeite willende neemen van naauw op te merken, vraagden al spot-tende, *wat wil doch deeze klapper, deeze kakelaar, zeggen*, die zich onderstaat om wegens zaaken van Godsdienst te spreken, zonder te weeten wat hy zegt? Andere zeyden, *Hy schynt een verkondiger te zyn van vreemde Goden*, omdat hij tot hen sprak van Jesus, en van de Wederopstandinge, welke zy geloofden dat Paulus hen verkondigde als een nieuwe Godinne; want dit was de uytzinnigheyt der Heydenen, dat zy Goden en Godinnen maakten van alles, ja menigmaal een woord.”

Als Paulus 'in de Areopagus, of 't Raadhuys' is, begint hij er op te wijzen, dat hij in de stad een altaar vond ter ere van een onbekende god.

„Dit was een altaar dien de Atheners wel eer hadden opgericht door

aanraaden van den Filosoof Epimenides, om hunne stad van de pest, die 'er geweldig in zwang ging, te bevryden.”

Als Paulus in zijn toespraak toekomt aan de opstanding van Jezus, vinden de geleerden van Athene het wel genoeg. Paulus verlaat de Areopagos; enkele mensen sluiten zich bij hem aan. Daarna verlaat hij de stad en gaat naar Corinthe.

„Aldus scheydden zy, en Paulus had het hartzeer van te zien dat die Atheners, zoo vermaard door hunne schranderheyt, en door hunne weetschappen, zich dieper en dieper in de duysternissen van 't Heyden-dom dompelden.”

Vanuit Athene vlogen we terug naar Nederland, verzadigd van het vele, dat we zagen.



Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Hemels

„Heb ik al verteld dat ik vanaf september catechese geef aan verstandelijk gehandicapten?” vroeg Liesbeth, mijn oudste zusje. „MMmm...” zeiden wij soezerig.

We zaten in de voorjaarszon. Ze keek naar een prunus die uitkwam en vervolgde: „Vorige week heeft een meisje van mijn groep Openbaringen uitgelegd. Zo mooi, dat ik meteen dacht: ja, zo moet het zijn, dat kan niet anders!”

„Vorige week zat ik te wachten tot iedereen er was. Karel, die naast verstandelijk, ook lichamelijk gehandicapt is, zat er al. Tineke, Tanja, Eva, Rob, enfin, een hele ploeg. We dronken alvast thee en zaten te wachten op Babette, die na tien minuten met opgestoken zeilen binnenkwam.

„Dag Babette, je bent laat”, zei ik voorzichtig, want ik ben altijd wat beducht voor agressie, geestelijk gehandicapt of niet!

„Ik moest bij de leiding komen... Ze vonden het niet goed dat ik zo veel ringen om heb. Maar ik heb het ze goed verteld!” zei Babette strijd lustig. „Ik heb gezegd: Mijn ringen af? Jullie kunnen me wat. Zonder m'n ringen ben ik niet gelukkig, dus ik doe ze niet af. Stel je voor! Af? Amme nooit niet!” Ze pakte een stoel en ging fier zitten. „Heb je dan zo veel ringen?”, vroeg ik. Babette stak trots haar handen op. Het was inderdaad een verbijsterende hoeveelheid. Om elke vinger had ze zeker vier ringen.

„Zo zo, dat is niet mis", zei ik en wachtte tot Babette haar thee had. Ik moest vertellen over Openbaringen. „Jongens, in de hemel..." begon ik, „daar is geen pijn meer. Daar is alles zo als de Here God het bedoeld heeft. Daar heeft Karel geen rolstoel meer nodig. Geertje kan gewoon praten... en Babette heeft geen ringen meer nodig om gelukkig te zijn."

Fout! Fout!

Babette schoot overeind. „Maar Lies... Je denkt toch zeker niet dat ik zonder mijn ringen naar de hemel ga", zei ze gebelgd. Geen sprake van. Ik houd ze om... Allemaal. Ik laat ze fijn zien en misschien krijg ik van God dan ook nog een ring. Een hele mooie." Ze keek ons hoopvol aan.

Het leek me niet het moment om het te hebben over het feit dat we zonder bezittingen deze wereld verlaten.

Toen nam Tineke het over. „Lies... mag ik uitleggen hoe het in de hemel is?" vroeg ze verheugd. Ik knikte. Ach, die Tineke is zo'n schatje.

Ze sloeg haar arm om Babet heen en zei lief: Moet je horen, Babet. In de hemel heb je nooit meer pijn. Als je daar komt lacht niemand je meer uit... en je bent nooit meer alleen. En als je verdrietig bent over vroeger, dan pakt God een zakdoek en veegt al je tranen weg." Ze knikte tegen me en zei stralend: „Goed uitgelegd van mij hè."

Ik zei: „Fantastisch. In één woord!"

We zwegen allemaal. Een beetje aangedaan, maar het is in onze familie niet de gewoonte om dat te laten merken.

Ik keek naar de prunus en begreep Liesbeths associatie met de hemel.



Puzzelhoekje

Er wordt in de bijbel diverse malen over vuur gesproken. Kunnen jullie vertellen welke persoon, personen of gelegenheid bij welk verhaal hoort.

1. Sodom en Gomorra,
2. Mozes,
3. De Israëlieten in de woestijn.
4. Sadrach, Mesach en Abednego,
5. Petrus,
6. Heilige Geest,
7. Izaak.

1. Abraham nam vuur mee en een mes en ging met zijn zoon ... om te offeren.
2. Overdag rustte de wolk van de Here op de tabernakel en in de nacht was er vuur in voor de ogen van de Israëlieten op al hun tochten.
3. De braamstruik stond in brand maar verteerde niet.

4. Er verschenen tongen als van vuur en de discipelen werden vervuld met de...
5. Omdat zij niet wilden buigen voor iets of iemand anders dan God werden zij in het vuur gegoooid. Maar toen men hen eruit haalde roken ze zelfs niet naar brand. Wie waren dit?
6. Er verscheen vuur en zwavel en het regende op de plaatsen die geheel werden verwoest. Welke plaatsen.
7. De discipel warmde zich bij het vuur. Toen er aan hem werd gevraagd of hij Jezus kende zei hij 3x neen. Toen kraaide er een haan. Welke discipel was dit.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

De oplossing van de vorige maal was: Het is volbracht.



Weerklank

Geloven is een groot geheimenis. Het behoort niet tot onze uitrusting. Het vormt geen kwaliteit waarover we beschikken. Het is zó volstrekt aangegeven op het Woord, dat het wel wordt vergeleken met een echo. Iedereen weet dat een echo slechts bestaat bij de gratie van een stem, een roep. Geen weerklank zonder klank! Wie ooit bij een echoput stond, behoef ik niet te vertellen dat zo'n put, zolang er geen geluid werd ingeroepen, even stom en stemmeloos bleef als het zand. Maar riep je wat, dan 'riep' hij terug. Zo is het met het geloof gelegen. Er zou geen amen zijn, als God had gezwezen. Onweersprekelijk.

En toch heeft ook dit beeld met alle beeldspraak gemeen, dat het mank gaat. Het is wel waar, maar het is niet de volle waarheid. Het verzwijgt namelijk een vitaal aspect van de geloofswerkelijkheid, en dat is het feit dat de 'echoput' van het geloof niet ogenschijnlijk, maar werkelijk reageert. De wekroep van de Geest weet onze ziel, die van nature zowel sprakeloos als liefdeloos is, tot leven te brengen. Afval scheidt Hij om tot innerlijke bijval. Verzet tot radicale overgave. Dat doet Hij uit eigener beweging. Genade heet dat! En het is deze beweging Gods die beweging brengt in de levenloze afgrond van ons hart. Wij vallen Hem bij. Roept Hij: „Schuldig", ik stem ermee in. Roept Hij: „Ontferming", ik fluister het na. Roept Hij: „Volg Mij", ik begeef me op weg. En ten spijt van alle geluidshinder van buiten en stoorzenders van binnen, die Zijn stem onverstaanbaar en verdacht willen maken, roept mijn hart: „Zoals

Jezus' stem is er maar één. Daarop zeg ik amen. Zijn Woord is oneindig meer vertrouwen waard dan alle twijfelzaaiers."

Rondom de belijdenis van het geloof schreef Dr. A. de Reuver, Herv. pred. te Delft, benoemd hoogleraar vanwege de Geref. Bond aan de R.U., naar ik meen vorig jaar dit stuk, dat deel uitmaakt van een tamelijk uitvoerig artikel. Het werd geplaatst in 'DE WAARHEIDSVRIEND'. Het is goed zich te bezinnen op de motivatie en de functie van het geloof. Juist in de weken waarin deze dingen opnieuw centraal staan is het van levensbelang na te gaan waarom het nu eigenlijk in heel dat gebeuren draait. Welke consequenties heeft het beamen van het Woord, het naspreken van God en het zich voegen bij Jezus Christus? En dat is uiteraard niet alleen een zaak van die bewuste jongeren, maar van de hele gemeente waartoe zij behoren!

O. Mooiweer

Enschede



Tweede predikantsplaats Voorthuizen

De kerkeraad van Voorthuizen heeft besloten tot het instellen van een tijdelijke predikantsplaats. Achtergrond daarvan is de noodzaak om het takenpakket van ds. C.A. Versluis, die de gemeenten van Voorthuizen en Ermelo-Harderwijk-Putten dient (samen 600 leden), gelet op diens leeftijd aanzienlijk te verlichten. Het ligt in de bedoeling dat de te beroepen predikant tot aan de emeritering van ds. Versluis, D.V. eind 1996, naast hem in Voorthuizen zal werken, en dat hij daarna de gemeente van Voorthuizen alleen zal dienen. Het beroepingswerk is inmiddels aangevat.

Diaconie NGK Rotterdam

In verband met de opsplitsing van de Ned. Geref. Kerk Rotterdam in twee wijkgemeenten, t.w. Rotterdam-Overschie en Rotterdam-Alexanderpolder, zijn er twee zelfstandige diakonieën gevormd. Het adres van de Diaconie NGK Rotterdam-Overschie luidt: Diaconie Ned. Geref. Kerk Rotterdam-Overschie
Secr. M.G. Sikma
Prins Fred. Hendrikstraat 109
3051 ER Rotterdam
De wijkgemeente Ned. Geref. Kerk Rotterdam-Alexanderpolder is tegelijkertijd gaan samenwerken met de wijkgemeente Christ. Geref. Kerk



Rotterdam-Alexanderpolder, zodat dit adres nu luidt:
Diakonie Samenwerkingsgemeente
NGK en CGK Alexanderpolder
Postbus 8711
3009 AS Rotterdam
Verzocht wordt deze adreswijziging in uw adressenbestand te verwerken.

Landelijke Ontmoetingsdag

Thema van de dag RELIGIE OF RELATIE
Op zaterdag 16 april wordt in Barneveld, zo de Here wil, een landelijke Ontmoetingsdag gehouden voor alle leden van de Nederlands Gereformeerde Kerken ter versterking van de band tussen de gemeenten, tot bemoeiding van de zusters en broeders met name van hen die tot een kleine gemeente behoren en bovenal tot eer van de HERE GOD.

Opzet van de dag: VOOR HET HELE GEZIN EN VOOR ELK WAT WILS
Het is een goede gewoonte geworden de Ontmoetingsdagen zo te organiseren dat jong en oud er graag naar toe gaan.

Voor de volwassenen zullen in de ochtendbijeenkomst ds. Wim Rietkerk en Peter Scheele ingaan op het thema. De vraag is of in onze beleving het christen-zijn wordt ervaren als het geloof in een religie of als een relatie

met de Here als levende God.
Na de lange middagpauze, waarin een groot aantal keuzeprogramma's wordt geboden, is er een slotbijeenkomst in de grote hal met gebed en praiselieden met medewerking van de gospelgroep en combo Vocation.

Voor de jongeren is er 's morgens een eigen bijeenkomst met een optreden van de toneelgroep Wakker en Antoine Beiler met zijn muziekgroep uit Groningen. De allerkleinste kinderen kunnen in de crèche terecht en de basisscholen krijgen gezellige, voor hun leeftijd geschikte, programma's aangeboden. De volgende keuzeprogramma's worden aangeboden:

- discussie met ds. Rietkerk
- Pieter Bos over 'bidden, hart van de relatie met God'
- concert in de Oude Kerk met Harry v.d. Veen (orgel) en Joke de Vin (zang)
- nog eens Marleen Ramaker over 'relaties'
- drs. Pieter van Kampen belicht zijn boek 'Door Zijn Hand'
- ds. Arjen Velema over zijn werk als legerpredikant in Joegoslavië
- een tentoonstelling over liturgische kleden, kleuren en symbolen
- Jan de Oude over: geloofskeuze van onze tieners
- optreden van gospelgroep Vocation

met combo uit Apeldoorn
- de NGK van Arnhem over hun kerkdiensten met asielzoekers
- Herman Takken spreekt over 'christen en moslim'
Ook zijn er stands van diverse organisaties en instellingen.

Campingevangelisatie Handel (Eindhoven)

De NGK en CGK van Eindhoven organiseren ook dit jaar campingevangelisatiewerk op camping 'De Rooye Asch' te Handel.

In de periode van 9 juli tot en met 6 augustus wordt nog een aantal medewerk(st)er(s) gevraagd.

Voor inlichtingen kun je contact opnemen met E. de Ruiter, tel. 040-449761 of J. Danhof, tel.: 040-857179.

Ned. Geref. Kerk van Utrecht

Ned. Geref. Jongerenkoor 'Cantecleer'
Op donderdag 28 april a.s. zal om 20.00 uur een concert worden gegeven in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65, Utrecht, door Cantecleer onder het motto 'Eigentijds Kerklatijn?!'
Het wordt een gevarieerd programma met o.a.:

Redeloze zangen (teksten Daan Zondervan), Heine-liederen (J. Andriesen), Credo-project: Latijnse mis op



REFORMATORISCHE
POLITIEKE FEDERATIE

De logische keus voor elke christen

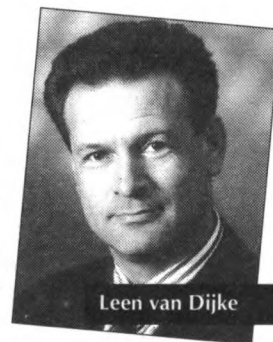
De RPF groeit. Nieuwe leden melden zich dagelijks aan. Steeds meer mensen staan achter onze duidelijke keuzen. Dat bleek ook bij de gemeente-raadsverkiezingen: een winst van ruim 60 zetels voor de RPF! De RPF staat voor een bestuur naar Bijbelse normen. Dat is goed voor Nederland en tot eer van God. En dat spreekt toch elke christen aan. Kom erbij. Zorg dat men in Den Haag niet om ons heen kan.

Wij kiezen voor:

- Een eerlijke verdeling van werk en welvaart (behoud van de fiscale regeling voor alleenverdieners en gerichte aanpak van de uitkeringsfraude)
- Bescherming van het leven in elke fase
- Stopzetten van de grote instroom van asielzoekers; eerste opvang van vluchtelingen in VN-centra in de eigen regio
- Veilige en erkende grenzen van de staat Israël en handhaving van Jeruzalem als ondeelbare hoofdstad
- Meer politie op straat, rechtvaardige straffen, meer celruimte en goede reclassering
- Een verbod op gokautomaten in openbare gelegenheden

• Daarom: lijst 8

Voor informatie: tel (03412) 56744



Leen van Dijke

De RPF. Voor alle duidelijkheid



eigentijdse muziek voor gemengd koor, piano en drum, (P. van Veen, 1994)

Toegangsprijs: f 4,- incl. koffie.

Ned. Geref. Kerk van Enschede-Zuid

Op zondag 24 april a.s. vindt een televisiedienst plaats. Voorganger in deze dienst is drs. J.M. Mudde. De uitzending vindt plaats via Nederland 1, aanvang dienst 16 uur. Van de dienst zijn cassettes te bestellen bij Stichting 'De Brug', Lancasterdreef 148, 8251 TD Dronten. Tel. 03210-13673.

Ned. Geref. Kerk Lisse

Het door de kerkeraad uitgebrachte parttime beroep op ds. P.A. Strating, predikant van Katwijk, werd door hem aangenomen.

Ds. Strating zal zowel de Gemeente Katwijk als de Gemeente Lisse als predikant blijven dienen.

Kampen

Op zondag 1 mei neemt ds. J. Stuij afscheid van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Kampen. Ds. Stuij is op 15 april 65 jaar geworden en heeft de kerk van Kampen 14 jaar gediend als predikant. Daarvoor was hij predikant in Wieringermeer, Steenwijk en op Urk. Ds. Stuij neemt afscheid in de beide middagdiensten, resp. om 14.45 en 17.00 uur. In de tweede dienst worden de genodigden en belangstellenden verwacht. Op maandagavond neemt de gemeente van Kampen op informele wijze afscheid van ds. Stuij en zijn gezin. Ds. Stuij blijft in Kampen wonen.

Ned. Ger.

Predikantenkonferentie 1994

Het wereldgebeuren in voorbereiding, preek en pastoraat.

Dat heeft de voorbereidingscommissie van de jaarlijkse predikantenkonferentie gekozen als thema voor de conferentie van dit jaar. Datum: 17 mei 1994. Plaats, evenals vorig jaar: de chr. ger. Samuëlkerk, Adelaarslaan, 7331 ES Apeldoorn.

We willen die dag nadenken over de vraag hoe we als predikanten omgaan met de dingen die in de wereld gaande zijn. Konkreet is bijvoorbeeld te denken aan de voorbereiding voor de wereld en de verwerking van de krant in preek en pastoraat.

Probleem daarbij is, hoe we allerlei gebeurtenissen in het licht van de Schrift hebben te waarderen. In voorbereiding en prediking ervaren predikanten daar een spanningsveld. In hoeverre hebben we bij 'oorlogen en geruchten van oorlogen' rekening te houden met Gods gerichten die in de wereld gaande zijn? Of hebben we meer te maken met Satan, die als een kat in het nauw een uiterste poging doet de komst van Gods Koninkrijk te verhinderen? En: hoe gaan we om met 'Gods hand in de geschiedenis'?

Daarbij: de verhoudingen in de wereld zijn na het einde van de koude oorlog ingrijpend gewijzigd. Van het overzichtelijke Oost-West-konflikt zijn we te-

recht gekomen in een ingewikkelde situatie van talloze regionale twisten, terwijl de Noord-Zuid-problematiek zich nog in alle hevigheid voordoet. Vraag daarbij is, welke rol de VN vervult. Toen de Berlijnse muur viel, spraken de wereldleiders van een nieuwe wereldorde, met de VN als internationaal politieagent. Is dat een reële optie of een daad van hoogmoed?

Drs. A. Kamsteeg, buitenlandredakteur van het Nederlands Dagblad, commentator voor EO's Tidssein-radio en tv en auteur van het boekje 'Conflict op conflict' zal daarover voor ons spreken. Bovendien hebben we drs. A. Oostlander, lid van het Europese parlement voor de christen democratische fractie, bereid gevonden het thema vanuit de praktische politiek voor ons te belichten.

In het middaggebeente wordt een forumdiskussie gehouden met de sprekers. Ds. F. van Deursen zal de discussie inleiden.

De konferentie wordt geopend om 10.15 uur. De kerk is open en de koffie klaar vanaf 9.30 uur. Sluiting rond 16.00 uur. In de middagpauze wordt er gezorgd voor soep en (karne)melk.

De voorbereidingscommissie: T. Vos (02521-18346), P. Kurpershoek (05920-18937) en S. Schaeffer-Moesker (055-416737).

Op kamers in Groningen

Ga je studeren in Groningen en ben je op zoek naar een kamer? Misschien dat de SEOG (Stichting Evangelisch Ontmoetingscentrum Groningen) je daarbij kan helpen. De SEOG is opgericht op initiatief van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Groningen, de Tehuisgemeente. De SEOG heeft 3 panden met in totaal 17 kamers voor studenten. Eén van die panden, 'het Bruggehoofd', is tevens gemeentecentrum met 2 zaaltjes die gebruikt worden voor vergaderingen, bijbelkringen, catechisaties, maaltijden en andere activiteiten. In 'het Bruggehoofd' zijn 7 kamers, waarvan er 4 voor de duur van 1 jaar verhuurd worden aan studenten die voor het eerste jaar in Groningen zijn. Op deze manier kunnen ze gemakkelijk kennismaken met de stad en de Tehuisgemeente. Bovendien kunnen ze zo wennen aan het wonen op kamers. De overige 3 kamers worden bewoond door een vaste kern van oudere-jaars studenten. De bedoeling is om samen een christelijke woongroep te vormen. In de andere twee panden worden de kamers voor langere tijd bewoond.

Dit jaar komen er per 1 augustus minstens 4 kamers vrij voor studenten, die voor het eerst op kamers gaan. Bovendien is er een logeerkamer voor stagiaires of anderen, die tijdelijk huisvesting nodig hebben.

Heb je interesse, dan kun je contact opnemen met één van de vaste bewoners van 'het Bruggehoofd' (liefst zo snel mogelijk): Robert-Hans Hoekstra, Eline van de Ziel of Eveline van Nimwegen, Oosterhaven 12, 9723 AP Groningen, tel.: 050-141390.



Nederlandse kerkdiensten in het buitenland

In Zwitserland:

's Morgens:

Ascona

9 uur Evangelisch Ref. Kirche

via Locarno 80

(Vertrek 'Valle Romantica'

Cannobio 8.15 uur)

's Avonds:

Locarno

19.30 uur Evangelische Stadtmission

via S. Franscini

(Vertrek 'Valle Romantica'

Cannobio 18.45 uur)

Zondag 19 juni en 26 juni ds. G.M.

Bijkerk uit Beverwijk

Zondag 3 juli, 10 juli en 17 juli ds. A.

v.d. Veer uit Zwolle

Zondag 24 juli, 31 juli, 7 en 14 augustus

dr. G.C. den Hertog uit Leiden

Zondag 21 en 28 augustus ds. P.C. de Lange uit Thesinge.

25 jaar campingwerk 't Stoetenslagh

Zaterdag 14 mei 1994 hopen we als evangelisatiecommissie van de Chr. Geref. Kerk te Dedemsvaart te herdenken dat 25 jaar geleden het werk op de camping 't Stoetenslagh werd opgestart.

We willen dit doen middels een reünie 's middags van 14.00 tot ca. 17.00 uur. Deze middag is bedoeld om elkaar te ontmoeten en als (oud)-teamleden en (oud)-medewerkers herinneringen op te halen.

We willen met elkaar een kleine tentoonstelling opzetten. Als u/jullie foto's hebben neem deze dan mee, dan kan iedereen er nog eens van genieten. Om de kosten te dekken hebben we gemeend een bijdrage te vragen van f 5,- p.p.

De mogelijkheid om in de kantine na 17.00 uur een broodmaaltijd te nuttigen is aanwezig. Kosten f 10,- p.p.

Bij deze willen we u en jullie van harte uitnodigen om 14 mei aanwezig te zijn.

Opgave voor 1 mei d.m.v. overmaken van genoemde bedragen en met vermelding van het aantal personen op rekeningnr. 3129.00.651 t.n.v. Penningmeester evangelisatiecommissie Dedemsvaart.

Tel.: 05230-56587

Voor overige inlichtingen:

H. Oosting-de Weerd,

Oud-Avereest 20,

7707 PN Balkbrug



*Ik sla mijn ogen op en zie
de hoge bergen aan,
waar komt mijn hulp vandaan?
Mijn hulp is van mijn HERE, die
dit alles heeft geschapen.
Mijn herder zal niet slapen.
Psalm 121*

Na een moedig gedragen ziekte is door haar Heer en Heiland thuis-
gehaald mijn lieve vrouw, onze zorgzame moeder en oma

**HENDRIKA EIJLANDER-MEUTGEERT
(RIEK)**

op de leeftijd van 71 jaar.

's-Heerenbroek: H. Eijlander

Ten Post: Annet en Jan

Heleen

Lilian

Jan

Marjolein

Macharen: Gerda en Erik

Hester

Jaap

Eva

Dedemsvaart: Jan en Annelies

Marlies

Matthijs

Kampen: Joke en Jan

Arend-Jan

Jeroen

Apeldoorn: Henny en Peter

Jaap

31 maart 1994
Zwolseweg 33
8275 AB 's-Heerenbroek



De stichting 'Evangelie en Moslims', uitgaande van de Gereformeerde Zendingbond in de Ned. Herv. Kerk (GZB), de Hervormde Bond voor Inwendige Zending op G.G. (IZB), de Stichting Morgenlandzending, de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland en de Nederlands Gereformeerde Kerken, zoekt per 1 juli 1994 een

Medewerker (m/v)

met het oog op missionaire arbeid vanuit de plaatselijke gemeenten onder moslims.

De taak van deze medewerker omvat:

- het geven van voorlichting over de islam, moslimse migranten en vluchtelingen in Nederland;
- het toerusten van gemeenteleden voor de ontmoeting met moslims en ondersteuning van plaatselijke arbeid;
- het begeleiden van christenen uit islamitische landen, o.a. Turkije en Iran;
- het onderzoeken van mogelijkheden om de missionaire roeping van de gemeente t.o.v. moslims gestalte te geven.

Vereisten:

- instemming met de grondslag en doelstelling van 'Evangelie en Moslims';
- opleidingsniveau minimaal HBO;
- communicatieve vaardigheid in woord en geschrift;
- organisatorische kwaliteiten;
- theologisch op de hoogte zijn van de ontwikkelingen en discussies op het gebied van zending, evangelisatie en diakonaat;
- omgang met moslims en kennis van de Turkse taal en cultuur of bereidheid zich hierin te bekwamen;
- kennis van de Engelse taal;
- bereidheid ook in de avonden te werken.

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij - desgevraagd - bereid zijn zich te onderwerpen aan een psycho-technisch onderzoek.

De salariering geschiedt volgens de richtlijnen van de Raad voor kerkelijke medewerkers van de Ned. Herv. Kerk.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij H.J. Takken (tel. 033-552406), medewerker, of bij ds. J. Vroegindewij (tel. 033-611949), secretaris van het bestuur.

Sollicitaties binnen 2 weken te richten aan het bestuur van 'Evangelie en Moslims', p/a Johan van Oldenbarneveltlaan 10, 3818 HB Amersfoort.



Voor maar f 30,- per maand kunt u bij ons een kind financieel adopteren.

Deze kinderen hadden gebrek aan eten en kleren en konden niet naar school. Nu gaan zij naar een christelijk dagcentrum en krijgen daar alles wat zij nodig hebben. Zij krijgen de kans naar school te gaan t/m de middelbare school. Daarvoor hebben wij uw hulp nodig. f 30,- per maand maakt voor hen alle verschil. Help daarom een van hen. U kunt het ook samen met anderen doen. En u ontvangt een foto en verdere gegevens.

Een kind in een kindertehuis kunt u voor f 65,- per maand financieel adopteren.

bel ons secretariaat nu!
tel. 05291-55907 (ook 's avonds)



stichting redt een kind

Papaverstraat 19, 7731 VS Ommen
Postbank: 1599333 t.n.v. Stichting redt een Kind te Ommen.
Bank: ABN/AMRO te Doorn, rek.nr. 37.73.32.860.
tel. 05291-55907 b.g.g. 05291-55702

**zesentwintig jaar "redt een kind"!
doet u al mee?**

